Maart 2026

Evaluatie beleidskader maatschappelijke accommodaties

Deel II

Buitensport
Zwembaden
Verenigingshuis-vesting

GEMEENTE Drimmelen

Inhoud

Voorwoord pagina 3

1. Samenvatting pagina 4

2. Inleiding pagina 8

3. Leeswijzer pagina 11

4. Procesbeschrijving pagina 12

5. Huidige situatie pagina 14

6. Stakeholderanalyse pagina 35

7. Beleidsanalyse pagina 41

8. Conclusie pagina 44

9. Bijlagen pagina 50

GEMEENTE Drimmelen

Voorwoord

Voor u ligt het rapport van deel II van de evaluatie van het beleidskader voor maatschappelijke accommodaties in de gemeente Drimmelen. Deze evaluatie is uitgevoerd naar aanleiding van een besluit van de gemeenteraad van 17 april 2025. Het doel van de evaluatie is om inzicht te verkrijgen in de aansluiting van het beleidskader op de actuele situatie en behoeften, evenals het huidige beheer en de exploitatie van de betrokken accommodaties.

Deze evaluatie is een vervolg op de eerder uitgevoerde evaluatie (Deel I) die zich richtte zich op gemeenschapshuizen en binnensportaccommodaties in de gemeente Drimmelen. Deel II richt zich op het overige maatschappelijk vastgoed, bestaande uit buitensportaccommodaties, de zwembaden en overige huisvesting voor verenigingen. De onderwijsgebouwen (incl. kinderopvang) zijn niet meegenomen in deze evaluatie.

Door middel van enquêtes (specifiek voor de zwembaden), interviews, inloopavonden en aanvullend onderzoek is informatie verzameld bij en over de gebruikers van deze accommodaties. Daarnaast is het beleidskader getoetst aan de huidige uitvoeringspraktijk, financiële kaders plus het onlangs vastgestelde Beleidsplan Sociaal Domein 2024-2030.

Het rapport bevat een procesbeschrijving, een analyse van de huidige situatie en een samenvatting van de input van betrokken partijen. Op basis hiervan worden in de laatste hoofdstukken conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan die de gemeenteraad kunnen helpen in verdere besluitvorming. Met voorbeelden illustreren we hoe de praktijk verloopt.

Met deze rapportage wordt invulling gegeven aan de wens van de gemeenteraad om de huidige situatie in kaart te brengen. De gemeenteraad hechtte er nadrukkelijk aan om eerst te evalueren en daarna pas richting te geven. Met twee evaluaties is een basis gelegd voor eventuele aanpassingen van het beleidskader en de toekomstige inrichting en uitvoering daarvan. Hiervoor worden handvatten gegeven, die om nader onderzoek, uitwerking en besluitvorming vragen.

GEMEENTE Drimmelen

1. Samenvatting

Aanleiding en doel

De gemeenteraad heeft in november 2023 opdracht gegeven tot een brede evaluatie van het beleid, beheer en de exploitatie van alle sociale en sport-accommodaties. Aanleiding hiervoor waren structurele signalen over kwaliteitsproblemen, onduidelijke afspraken, beperkte faciliteiten voor verenigingen en zorgen over de uitvoeringspraktijk.

De evaluatie is uitgevoerd in twee delen. Waar deel I zich richtte op vastgesteld beleid voor binnensport en gemeenschapshuizen, richt deel II zich op buiten-sportaccommodaties, zwembaden en overige verenigingshuisvesting. Voor deze clusters bleek nauwelijks een actueel of volledig beleidskader ‘op schrift’ aanwezig. Het huidige beleid zien we vooral terug in uitvoering en eerdere besluitvorming, bijvoorbeeld in de gemeentelijke Planning & Control cyclus en coalitieprogramma’s.

Onderzoeksaanpak

Voor de evaluatie zijn de volgende methoden toegepast:

- Analyse van feiten, cijfers, eigendomssituaties en financiële kaders
- Enquêtes onder bezoekers van de zwembaden
- Interviews met verenigingen per cluster (voetbal, hockey, tennis, handbal, zwembaden)
- Twee inloopavonden voor de overige verenigingen
- Analyse van bestaand beleid, raadsbesluiten, coalitieprogramma’s en historische afspraken

De evaluatie is feitelijk en technisch van aard; beleidskeuzes worden nadrukkelijk aan de gemeenteraad gelaten.

Hoofdbevindingen

1. Geen actueel of samenhangend beleidskader

Voor de binnensportaccommodaties en de gemeenschapshuizen is een beleidskader vastgesteld dat loopt van 2019-2026. Voor de nu onderzochte clusters ontbreekt een integraal beleidskader. Afspraken rondom beleid maar ook onderliggende contracten zijn versnipperd, verouderd of niet terug te vinden. Hierdoor:

- ontbreekt een duidelijke koers;
- worden besluiten ad hoc genomen;
- verschillen werkwijzen per cluster of zelfs per vereniging;
- ontstaan inconsistenties in eigendom, tarieven, onderhoud en investeringen.

2. Over het algemeen is er sprake van een sterke verenigingsstructuur

Er is een gevarieerd aanbod van activiteiten die bijdragen aan sport, bewegen, vorming, recreatie en ontmoeting. De meeste verenigingen functioneren goed en omschrijven zichzelf als toekomstbestendig, zij het met enkele opgaven en uitdagingen:

- ledenaantallen zijn over het algemeen stabiel te noemen;
- er is een sterke vrijwilligersbasis, maar deze is wel kwetsbaar door vergrijzing;
- accommodaties die in omvang meestal passend zijn.

Kleinere verenigingen blijken opvallend zelfredzaam, mede doordat de gemeentelijke rol daar beperkt is.

3. Grote verschillen in eigendom en verantwoordelijkheden

De eigendomssituatie varieert sterk, maar is over het algemeen als volgt te omschrijven:

- **Voetbal:** gemeente eigenaar van basisvoorzieningen; clubs eigenaar van gebouwen.
- **Tennis:** grotendeels geprivatiseerd, met uitzondering van 3 banen in Terheijden.
- **Hockey:** inconsistent beleid; privatiseringslijn uit 2012 blijkt financieel onhaalbaar.
- **Handbal:** gemeente eigenaar van veld; zeer beperkt gebruik.

- **Overige verenigingen:** veel (historisch bepaald) maatwerk, vaak lage lasten of gebruik ‘om niet’, veel onderhoudstaken belegd bij clubs.
- **Zwembaden:** volledig gemeentelijk eigendom, exploitatie via aanbesteding door een externe partij.

Deze variatie leidt tot onduidelijkheid en door clubs ervaren ongelijkheid. Ook vraagt dit van clubs en de gemeentelijke organisatie extra inzet en beheerlast.

4. Overcapaciteit bij meerdere sportclusters

Zowel bij voetbal, tennis als hockey is sprake van structurele overcapaciteit. Dit biedt qua gebruik veel vrijheid en flexibiliteit, maar leidt ook tot:

- hogere onderhoudslasten voor gemeente;
- hogere huurlasten voor clubs;
- onnodige investeringsdruk;
- extra vrijwilligersinzet.

Er is geen beleid over hoe met deze overcapaciteit aan velden om te gaan.

5. Onderhoud en beheer zijn zeer kwetsbaar georganiseerd

- Geen meerjarenonderhoudsplannen of structurele voorzieningen voor de buitensport.
- Budgetten worden incidenteel aangevraagd, zonder duidelijke inhoudelijke (afwegings-)kaders.
- Onvoldoende monitoring en opvolging o.a. door personele wisselingen.
- Clubs vragen regelmatig ondersteuning voor taken die – volgens afspraken – bij hen horen.

Dit leidt tot achterstallig onderhoud, veel ad hoc acties, onrust, frustratie en inefficiëntie.

6. Tarieven en subsidies zijn niet meer in balans

- Tarieven zijn gebaseerd op oude beleidsregels en niet herijkt op grond van de oorspronkelijke gekozen uitgangspunten.
- Kostendekkingsgraad is gedaald naar ca. 20% (excl. rente/afschrijving).
- Subsidies worden als complex ervaren; niet alle verenigingen passen binnen bestaande regelingen.
- Toezeggingen (zoals het doorvoeren van een huurtoeslag voor ledverlichting) zijn niet altijd uitgevoerd.

7. Zwembaden: financieel risicovol en organisatorisch complex

- Exploitatie is risicodragend belegd bij de exploitant, maar in de praktijk is de gemeente -zowel ambtelijk als bestuurlijk- sterk en op detailniveau betrokken.
- Externe factoren (energie, personeel, weer) maken de exploitatie kwetsbaar.
- Bezoekerstevredenheid is redelijk (gemiddeld 7,0), maar openingstijden en veiligheid scoren laag.
- Na 2029 worden forse kostenstijgingen verwacht bij een nieuwe aanbesteding.

8. Samenwerking met de gemeente wordt wisselend ervaren

- Clubs waarderen de gemeente als gesprekspartner, maar ervaren traagheid, onduidelijkheid en inconsistentie.
- Vergunningverlening en communicatie worden vaak als knelpunt genoemd.
- Clubs waar de gemeente veel verantwoordelijkheid in de uitvoering draagt, zijn opvallend vaker ontevreden dan clubs die grotendeels zelfvoorzienend zijn.
- We zien ook dat verenigingen hechten aan autonomie en dat samenwerking met andere verenigingen moeilijk tot stand komt.
- Bij diverse verenigingen zijn ook andere partners, bv. sportieve BSO's, gehuisvest. Over gedeeld gebruik van de velden (incl. kosten, extra onderhoud of versnelde slijtage) is niets afgesproken.

Conclusies

De evaluatie laat zien dat:

- er geen samenhangend beleidskader is voor buitensport, zwembaden en overige accommodaties;
- uitvoering vaak ad hoc gebeurt, zonder duidelijke kaders of prioriteiten;
- onderhoud en beheer onvoldoende structureel zijn georganiseerd;
- er grote financiële uitdagingen en risico's zijn;
- er op onderdelen dringend actie nodig is om toekomstbestendigheid te waarborgen;
- de gemeentelijke rol soms onbedoeld negatieve effecten heeft op verenigingen;
- de huidige situatie leidt tot onvrede, inefficiëntie en een vicieuze cirkel van achterstanden en extra werkdruk.

Tegelijkertijd functioneert het verenigingsleven in Drimmelen in de basis goed en is het voorzieningenniveau hoog. Dat biedt een stevig fundament om te komen tot een toekomstbestendig en helder beleidskader.

GEMEENTE Drimmelen

2. Inleiding

Gemeente Drimmelen is gelegen in West-Brabant, heeft iets minder dan 30.000 inwoners en bestaat uit de dorpen Made, Wagenberg, Terheijden, Hooge Zwaluwe, Lage Zwaluwe en Drimmelen. Over diverse maatschappelijke accommodaties in de kernen van de gemeente zijn al langere tijd zorgen en komen voort uit signalen als:

- De ervaren kwaliteit van dienstverlening in de accommodaties;
- Verenigingen die onvoldoende (goede) faciliteiten tot hun beschikking hebben;
- Stoppende exploitanten;
- Vermoedens dat de uitvoering niet bijdraagt aan geformuleerd beleid of niet past binnen wet- en regelgeving;
- Een diversiteit en ondoorzichtigheid van kaders en afspraken.

De gemeenteraad heeft, door middel van een amendement van 9 november 2023, het college opdracht gegeven om een evaluatie uit te voeren naar het beleid, beheer en de exploitatie van alle sociale en sportaccommodaties. Deze evaluatie moet voorzien in de behoefte van de raad om meer zicht en grip te krijgen op de situatie.

Huidige kader

In 2019 is het beleidskader maatschappelijke accommodaties vastgesteld, dat vooral betrekking heeft op de binnensportaccommodaties en de gemeenschapshuizen. In april 2025 is daarvoor een evaluatie aan de raad aangeboden. Vervolgens is opdracht gegeven het beleid rondom de overige maatschappelijke accommodaties ook te evalueren.

*Tijd voor **zicht,***
grip** en **regie

GEMEENTE Drimmelen

De scope van deze evaluatie is bepaald op de buitensportaccommodaties, de zwembaden en de overige huisvesting waar de gemeente een rol in heeft. De onderwijsgebouwen zijn niet meegenomen, omdat de gemeentelijk rol daarin is vastgelegd in wet- en regelgeving, daarvoor specifieke bekostiging geldt en er al, via bv. de LEA en het IHP, beleidsdocumenten voor bestaan die met regelmaat worden herzien.

Onderzoeksvraag evaluatie

In deel 1 van de evaluatie was de onderzoeksopzet gericht op het onderzoeken / evalueren van vastgesteld beleid:

> *Sluiten de uitgangspunten uit de Kadernota maatschappelijke accommodaties in de gemeente Drimmelen uit 2019 nog aan op de visie en ambitie die gemeenschapshuizen, sporthallen en gemeente hebben op de functie van de gemeenschapshuizen en sporthallen en de wijze waarop deze worden beheerd en geëxploiteerd?*

Deelvragen

1. *Wat zijn de uitgangspunten voor het huidige gemeenschapshuizen- en sporthallen beleid (opfrissen)*
2. *Is een wijziging van het gemeenschapshuizen- en sporthallen beleid nodig? (toetsen/evalueren)*
3. *Zo ja, op welke punten en in welke omvang is er een aanpassing nodig? (herijken/richten)*
4. *Gelden de uitgangspunten voor alle gemeenschapshuizen en sporthallen of is er maatwerk nodig? (inrichten)*
5. *Hoe zorgen we er samen voor dat het nieuwe beleid op de juiste manier geïmplementeerd en uitgevoerd wordt? (verrichten)*

In Evaluatie deel II bleek het al snel niet zinvol te zijn om vast te houden aan dezelfde onderzoeksvragen. Voor veel clusters van accommodaties bleek namelijk geen goed gedocumenteerd beleid(-stuk) te zijn. Veel beleidslijnen of

afspraken stammen nog uit de tijd van voor en rond de gemeentelijke herindeling, de gemeentelijke rol en inzet is bij een aantal accommodaties zeer beperkt en er is veel sprake van maatwerk.

Aansluiting tussen
ambitie** en **uitvoering

De onderzoeksvraag is daarom niet gericht op de vraag of 'vastgesteld beleid' (nog) aansluit bij de visie en ambitie die partijen hebben, maar of 'hetgeen we doen' (beleid in de uitvoering) past bij de visie en ambitie en of de uitvoering op de juiste wijze bijdraagt aan het bereiken van doelstellingen c.q. de juiste ondersteuning voor onze verenigingen/inwoners biedt. We zijn daarin minder onderzoekstechnisch, maar meer pragmatisch te werk gegaan.

Eerst evalueren, dan richting geven

De gemeenteraad heeft nadrukkelijk aangegeven eerst te willen evalueren en daarna pas richting te willen geven. Dat betekent dat deze rapportage zich beperkt tot feitelijke en technische weergaven van de bevonden situatie. Door de bevindingen heen zijn vanzelfsprekend wel mogelijke vervolgstappen benoemd en kunnen aanbevelingen worden geformuleerd, maar in deze nota maken we daarin geen keuzes; die laten we aan de gemeenteraad.

GEMEENTE Drimmelen

3. Leeswijzer

Deze rapportage biedt een overzicht van de evaluatie van het beleidskader rondom deze maatschappelijke accommodaties in de gemeente Drimmelen. In de **inleiding** wordt de aanleiding van het onderzoek uiteengezet en wordt de vraagstelling toegelicht.

Hoofdstuk 4 beschrijft het onderzoeksproces. Hierin wordt ingegaan op de methoden die zijn gebruikt om data te verzamelen, zoals enquêtes, interviews en de inloopavonden voor verenigingen.

Hoofdstuk 5 schetst de huidige situatie. Dit omvat een overzicht van de feiten en cijfers, de financiële aspecten (prijspeil 2025) plus een analyse van de huidige situatie.

In **hoofdstuk 6** worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de enquête-uitkomsten en de inzichten uit de interviews met de verenigingen en exploitanten.

Hoofdstuk 7 richt zich op de beleidsanalyse. Hier wordt het huidige beleidskader getoetst aan de wensen en behoeften van de stakeholders, de uitvoering in de praktijk en de relevante wet- en regelgeving.

De conclusies vindt u in **hoofdstuk 8**. Dit hoofdstuk geeft een algemene conclusie en biedt richting voor eventuele vervolgstappen die de raad kan overwegen.

Tot slot bevat **hoofdstuk 9** de bijlagen, waarin aanvullende informatie is opgenomen. Het hele rapport is opgebouwd langs de clusterindeling, zodat de resultaten per cluster goed leesbaar zijn.

GEMEENTE Drimmelen

4. Procesbeschrijving

Opzet onderzoek

Deel 1 van de evaluatie hebben we, vooral vanwege de gewenste snelheid, met ondersteuning van HEVO uitgevoerd. Voor deel II van de evaluatie hebben we ervoor gekozen om dit volledig zelfstandig uit te voeren. De ervaring die we in deel I hebben opgedaan, konden we toepassen in dit vervolg. Bij de toetsing van landelijk normen hebben we onafhankelijke ondersteuning ingeschakeld. Daarmee is ook in deze evaluatie onafhankelijkheid gewaarborgd.

Toelichting methode

Verschillende methodes zijn toegepast om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden:

- In kaart brengen huidige situatie;
- Enquêtes (voor de zwembaden);
- Interviews;
- Inloopavonden verenigingen;
- Beleidsanalyse.

4.1. Huidige situatie

Om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken is een beschrijving gegeven van de huidige situatie rondom de sociale- en sportaccommodaties. Hierbij wordt ingegaan op relevante feiten en cijfers en de juridische en financiële kaders. De resultaten worden weergegeven in Hoofdstuk 5.

4.2. Enquêtes

We ontwikkelden een enquête om de tevredenheid en behoeften van de bezoekers van de zwembaden te onderzoeken. De resultaten van deze enquête zijn door middel van een raadsbrief al in december 2025 met de gemeenteraad gedeeld.

4.3. Interviews

In de periode najaar 2025-voorjaar 2026 zijn er tal van gesprekken gevoerd. Hierbij hebben we de verenigingen geclusterd naar aard / type. Er vonden gesprekken plaats met clusters voetbal, hockey, tennis, zwembaden, handbal. De resultaten zijn weergegeven in Hoofdstuk 6. Deels parallel aan dit proces stelden we een concept Beheerplan voor de gemeentelijke sportparken (voetbal, hockey, tennis, handbal) op. Deze 2 processen hebben elkaar versterkt, omdat inzichten vergroot werden: in de evaluatie ontdekten we zaken die relevant zijn voor het Beheerplan en vice versa.

4.4. Inloopavond verenigingen

De overige verenigingen hebben we gesproken tijdens 2 inloopavonden. Verenigingen konden zich aanmelden en op basis van de aanmeldingen hebben we ook tijdens die avonden zo logisch mogelijk geclusterd. Aanvullend zijn nog 1 op 1 gesprekken gevoerd met clubs die niet bij de Inloopavonden aanwezig konden zijn.

In totaal hebben hieraan 11 verenigingen deelgenomen.
De resultaten zijn weergegeven in Hoofdstuk 6.

4.5. Beleidsanalyse

Het beleid rondom deze maatschappelijke accommodaties is niet beschreven in één document. Het beleid is verwoord in diverse stukken die sinds het ontstaan van de gemeente Drimmelen zijn opgesteld, zoals een Harmonisatienota, raadsvoorstellen en coalitieprogramma's. Deze stukken zijn beoordeeld en besproken met de beleidsmedewerkers die momenteel werkzaam zijn binnen het werkveld.

De resultaten hiervan zijn weergegeven in Hoofdstuk 7.

5. Huidige situatie

5.1. Feiten en cijfers

Clustering

We onderscheiden binnen de eerder genoemde scope van deze evaluatie de volgende clusters:

Cluster	Vereniging / exploitant	Kern
Voetbal	• HZ'75 • VV Zwaluwe • Madese Boys • SV Terheijden • VCW	• Hooge Zwaluwe • Lage Zwaluwe • Made • Terheijden • Wagenberg
Tennis	• Zwaluwse Tennisvereniging • Madese Tennisvereniging • TTV Ruitersvaart	• Lage Zwaluwe • Made • Terheijden
Hockey	• MHC Made	• Made
Handbal	• Mixed Up 2000	• Wagenberg
Zwembaden	• De Randoet (Optisport) • Het Puzzelbad (Optisport)	• Made • Terheijden
Overige	• Scouting Zwalaho • Scouting Made • Scouting d'n Hartel • Kloveniersgilde St. Antonius Abt • Schietvereniging Willem Tell • Madese Bond van Postduivenhouders • Postduivenvereniging Terheijden • De Dongemondruiters • De Driedorpruiters • De Liniecrossers • The Flying Devils • Jeu de boulesvereniging Boulevaart • Madese Natuurvrienden • Judoclub Made • Hondenvereniging Made	• Lage Zwaluwe • Made • Terheijden • Terheijden • Terheijden • Made • Terheijden • Made • Wagenberg • Lage Zwaluwe • Made • Terheijden • Made • Made • Made

Wat opvalt is dat er in de kern Drimmelen geen verenigingen actief zijn die gebruik maken van gemeentelijke accommodaties (gebouwen of gronden).

5.2. Financiële context

Kostenoverzicht

In de volgende tabel wordt het totale resultaat benoemd (baten -/- lasten) van de accommodaties, gebaseerd op de exploitatiebegroting gemeente Drimmelen 2025.

Cluster	Baten	Lasten	Saldo
Voetbal	€ 151.854	– € 529.564	– € 377.710
Tennis	€ 20.358	– € 69.994	– € 49.636
Hockey	€ 23.396	– € 48.562	– € 25.166
Handbal	*verwerkt in voetbal i.v.m. gedeeld gebruik sportpark VCW*		
Zwembaden	€ 64.029	– € 697.055	– € 633.026
Overig	nihil	nihil	nihil
Totaal	€ 259.637	– € 1.345.175	– € 1.085.537

De baten bestaan uit de huuropbrengsten van de accommodaties en ontvangen specifieke uitkeringen vanuit het Rijk (SPUK gelden). De lasten bestaan voornamelijk uit kosten voor onderhoud, rente en afschrijving, verzekeringen, belastingen en personeelslasten (de interne doorbelasting van de ambtelijke inzet). Voor het cluster ‘Overige’ zijn de baten en lasten zeer beperkt. Meerdere verenigingen huren of gebruiken gebouwen of gronden tegen een nultarief en per saldo gaat het spreekwoordelijk om ‘tientjeswerk’. Om die reden benoemen we deze hier als ‘nihil’.

5.3 Eigendom, capaciteit, beheer en onderhoud

In deze paragraaf beschrijven we de situatie van de accommodaties per cluster. De meeste zaken vinden hun oorsprong in de ‘Nota Harmonisatie tarieven en subsidies sportverenigingen gemeente Drimmelen’ uit september 1998. Daar zijn gaandeweg aanpassingen op gedaan, welke we ook hieronder benoemen.

Cluster voetbal

Eigendom
Uitgangspunt is dat de gemeente eigenaar is van de zgn. ‘basisvoorzieningen’: de velden en de sporttechnische voorzieningen die primair noodzakelijk zijn voor de beoefening van de sport. Denk aan goals, verlichting (van trainings-velden), speelveldafzettingen, dug-outs (voor hoofdvelden).

Het eigendom van veldomheiningen (de zgn. ‘leunhekwerken’), ballenvangers, extra sets dug-outs op bijvelden, tegelverhardingen en erfafscheidingen (incl. poorten) staat niet heel duidelijk beschreven, maar deze zijn -vrijwel zonder uitzondering- ook van de gemeente. Hier ontbreekt een (duidelijk) kader.

De clubs zijn eigenaar van de kantine, eventuele andere opstallen (bv. tribune, kassagebouw) en de kleedaccommodatie. Uitzondering is Madese Boys: zij huren de kleedlokalen van de gemeente. VCW heeft eigen kleedlokalen, maar gebruikt aanvullend nog kleedlokalen in sporthal Driedorp.

Capaciteit

Naast de eigendomssituatie is het van belang te weten in hoeverre de beschikbare en de benodigde capaciteit op elkaar aansluiten. De gemeente hanteert daarbij het uitgangspunt dat clubs over het aantal velden beschikken conform de planningsrichtlijnen van de KNVB, waarbij 1 kunstgrasveld telt als 2 velden, omdat dit -in tegenstelling tot een natuurgasveld- zowel voor trainingen als wedstrijden gebruikt kan worden.

Club	Wedstrijd nodig	Training nodig	Totaal nodig	Beschikbaar	Saldo
HZ'75	1	1	2	2	0
VV Zwaluwe*	2	1,5	3,5	4,5	1
Madese Boys	4	3	7	7	0
SV Terheijden	2	2	4	5	1
VCW	1	1	2	3	1

* Op basis van seizoen 2025-2026. Bij VV Zwaluwe ligt een klein trainingsveld, die we daarom als 0,5 aan capaciteit meetellen.

We zien hier dat er op diverse plaatsen sprake is van overcapaciteit. Hoe de gemeente hiermee om wenst te gaan, is niet verankerd in beleid; er wordt momenteel niet op gestuurd.

Kunstgras

Sinds 2016 is er kunstgrasbeleid. In het Coalitieakkoord “Samen investeren in Drimmelen” is in 2014 de wens geuit om, in overleg met de verenigingen, te komen tot de aanleg van kunstgrasvelden. Deze wens is opgepakt en er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden. Dit heeft geleid tot een investeringsvoorstel voor de aanleg van 3 velden: Madese Boys, SV Terheijden en een half hockeyveld bij MHC Made. VV Zwaluwe beschikte al sinds 2012 over een kunstgrasveld.

Voor kunstgras is in 2016 het volgende bepaald:

Afwegingskader

1. *Een eventueel tekort aan capaciteit aan speelvelden c.q. trainingsruimte, op basis van de criteria van NOC/ NSF of de KNVB(basisbehoefte).*
2. *Mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik.*
3. *Economische ontwikkelingen, b.v. grond inbrengen t.b.v. woningbouw c.q. andere bestemmingen die een sociaal – economisch doel dienen.*
4. *Sporttechnische redenen waarbij het uitgangspunt moet zijn dat het beoefenen van de sport op het hoogst haalbare niveau niet mogelijk is zonder kunstgras.*

Uitgangspunten/afspraken met verenigingen m.b.t. gebruik en aanleg kunstgras

- *De aanleg en het jaarlijkse groot onderhoud is voor rekening van de gemeente.*
- *Het klein en dagelijks onderhoud is voor rekening van de vereniging.*
- *Het (mede)gebruik door derden zoals scholen en openbaar gebruik tijdens bijvoorbeeld schoolvakanties wordt vereist. Ingebruikgeving aan derden dient gemeld te worden.*
- *De vereniging betaalt als vaste gebruiker een gebruiksvergoeding per jaar van € 6.500.*
- *Bij de aanleg van een kunstgrasveld geldt als referentiepunt het basisbestek van het kunstgrasveld van VV Zwaluwe. Meerkosten zijn voor rekening van de vereniging.*
- *Bij de aanleg van één kunstgrasveld voetbal geldt de transitie-eis tot het inleveren van één extra veld.*
- *De gemeente draagt op termijn (12–15 jaar) zorg voor vervanging(-skosten) van de toplaag van de nieuw aan te leggen kunstgrasvelden.*

Onderhoud

De huidige verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeente en verenigingen is vastgelegd in huurovereenkomsten en een zogenaamde kruisjeslijst. Daarbij kan grofweg worden gesteld dat de gemeente verantwoordelijk is voor het *groot onderhoud* aan de basisvoorzieningen. De clubs zijn verantwoordelijk voor *exploitatielasten*, zoals klein/ dagelijks onderhoud, nutskosten, schoonmaak.

Wederom valt op dat onderhoud ten aanzien van de veldomheiningen (de zgn. 'leunhekwerken'), ballenvangers, extra sets dug-outs op bijvelden, tegelverhardingen en erfafscheidingen (incl. poorten) niet heel duidelijk staat beschreven, maar in de praktijk voor rekening van de gemeente komt.

Kwetsbaar *in uitvoering en financiering*

Het regulier jaarlijks onderhoud is veelal geregeld via onderhoudscontracten. Renovaties zijn niet verwerkt in een meerjarenonderhoudsplan, waardoor budget niet structureel geborgd is. In de praktijk wordt het hiervoor benodigde budget incidenteel aangevraagd; en zien we ook dat inhoudelijke handvatten voor de budgetaanvragen ontbreken (wat doen we wel/niet en wat mag dat kosten). Dat is bijzonder kwetsbaar gebleken: geld is niet altijd tijdig en/of in voldoende omvang aangevraagd en de inhoudelijke kaders ontbreken, waardoor er veel discussies zijn over de aanpak en het ambitieniveau. Dit was een reden om een Beheerplan voor de sportparken op te laten stellen.
In het kader van de Kerntakendiscussie rond 2012 is een 'Cafetariamodel' in het leven geroepen, waarbij clubs -in ruil voor korting op de huur- een deel van het klein onderhoud uitvoeren.

Daarbij kan men kiezen uit 3 pakketten:

- **Pakket 1:** bladvrij houden velden, herstellen speelschade, beregenen grasvelden
- **Pakket 2:** Pakket 1 + vegen/rollen kunstgras (indien aan de orde), graskanten snijden, bijmaaien rond obstakels, schoonmaken verharding
- **Pakket 3:** Pakket 1 + 2 + onderhoud lage beplanting op het sportpark

De omvang van de werkzaamheden zijn gespecificeerd per sportpark en per pakket in beeld gebracht, en per uur zelfwerkzaamheid ontvangt de club een korting van € 7,16. Dit tarief wordt jaarlijks geïndexeerd. Vrijwel alle clubs maken hier gebruik van. Toch zien we in de praktijk dat clubs medewerking van de gemeente (blijven) vragen in zaken waarvoor men eigenlijk zelf aan de lat staat en dat we daar in het verleden vaak in mee hebben bewogen. Voor het klein onderhoud dat clubs niet uit willen/kunnen voeren, zetten we over het algemeen MidZuid in.

Ledverlichting

Het hieronder wit gekaderde gedeelte komt qua uitgangspunten overeen met andere sportclusters.

In 2022 is besloten om door middel van een tijdelijke subsidieregeling de clubs (voetbal, tennis, hockey, handbal) te ondersteunen in de investering in ledverlichting. De totaalkosten bedroegen € 360.000 waarvan middels een aan te vragen BOSA subsidie 30% kon worden gedekt door de verenigingen zelf. Dit betekende een netto investering voor de gemeente van € 250.000. Clubs zouden een toeslag op de huur gaan betalen. Daartegenover staan lagere stroomkosten. De toeslag op de huur voor de clubs is nooit geëffectueerd. De subsidieregeling moet nog afgewikkeld worden en er is sprake van overschrijding van het budget. Dat heeft te maken met het feit dat initieel geen ramingen bekend waren – en dus geen budget is meegenomen – voor ledverlichting van HZ'75 en de Madese Tennisvereniging, maar de regeling wel voor deze clubs is opengesteld.

Tarieven

De hieronder wit gekaderde gedeeltes komen qua uitgangspunten overeen met andere sportclusters.

Met ingang van 1 januari 2002 is de beleidsregel "Tarieven sportaccommodaties gemeente Drimmelen" van kracht. Hierin zijn de tarieven voor de binnen- en buitensportaccommodaties bepaald en ook de wijze van indexering. Oorspronkelijk bedroeg de huur 25% van de onderhoudskosten. In 2003 is besloten nog eens 10% extra huur in rekening te brengen. Sindsdien wordt de huur jaarlijks geïndexeerd; de oorspronkelijke koppeling met onderhoudskosten is door deze systematiek losgelaten. Het huidige kostendekkingspercentage is vanwege de gestegen onderhoudskosten gedaald naar ca. 20%; en dat is exclusief nog te treffen voorzieningen voor renovaties. De kapitaallasten zijn sinds de gemeentelijke herindeling volledig voor rekening van de gemeente.

De huidige tarieven (prijspeil 2025) zijn als volgt:

Prijs per speelveld	€ 2.816,63
Prijs per kunstgrasveld	€ 8.408,15
Prijs per trainingsveld > 4000 m²	€ 1.408,34
Prijs per trainingsveld < 4000 m²	€ 737,74
Prijs per kleedlokaal	€ 473,10

Voor kunstgras geldt, zoals eerder vermeld, een ander tarief waarbij geen koppeling is te herkennen tussen huurtarief en onderhoudslasten. Vermoedelijk is daar een hoger tarief gehanteerd om zo (gedeeltelijk) de hogere afschrijvingslasten te verwerken in de huurprijs en/of een extra bedrag te vragen vanwege extra gebruiksmogelijkheden, omdat 1 kunstgrasveld de capaciteit van 2 natuurgrasvelden heeft. We hebben daar echter geen onderbouwing van kunnen vinden.

Stap naar meer ***gelijkheid***

In 2019 is, in het kader van het verzoek om te investeren in kleedlokalen bij SV Terheijden en VV Zwaluwe, een regeling in het leven geroepen die het mogelijk maakt dat de gemeente (mede) investeert in voorzieningen die reeds in eigendom zijn bij de clubs. Dit is de zgn. 1/3 regeling. Daarmee is meer gelijkheid gecreëerd voor clubs die initieel geen gemeentelijke bijdrage voor de bouw van kleedlokalen hadden ontvangen, omdat zij daar zelf al in hadden geïnvesteerd.

Cluster tennis

Eigendom

Uitgangspunt is dat tennisparken volledig geprivatiseerd zijn. In Lage Zwaluwe en Made is dat het geval; in Terheijden zijn 3 banen wel geprivatiseerd en 3 banen niet; TTV Ruitersvaart huurt momenteel 3 banen van de gemeente. Deze 3 banen zullen, na renovatie, ook geprivatiseerd worden.

Capaciteit

Voor tennis (incl. padel) is vanuit de KNLTB de vuistregel dat er per 70 actieve leden 1 baan beschikbaar is. Aangezien de gemeente de tennisparken op 2 plaatsen al volledig geprivatiseerd heeft, is de gemeentelijke inmenging in het capaciteitsvraagstuk in mindere mate aan de orde. In Terheijden speelt dit nog wel, maar geldt vanuit de huurrelatie een verplichting om te voorzien in kwalitatief goede banen.

Club	Tennis banen	Panel banen	Leden	Banen nodig	Saldo
Madese TV	9	3	640	9,14	2,86
TTV Ruitersvaart	6	0	250	3,57	2,43
Zwaluwse TV	5	0	148	2,11	2,89

Ook hier zien we overcapaciteit.

GEMEENTE Drimmelen

Onderhoud
De gemeente heeft geen rol in onderhoud aan de tennisbanen; dit is op grond van de privatiserings- en huurovereenkomsten een taak van de club. Bij TTV Ruitersvaart is de gemeente wel verantwoordelijk voor de realisatie van 3 nieuwe banen op het moment dat de gehuurde banen aan vervanging toe zijn. Hiervoor is geld gereserveerd en naar verwachting wordt dit in de zomer van 2026 uitgevoerd.

Ook voor TTV Ruitersvaart geldt dat zij gebruik maken van het Cafetariamodel. In tegenstelling tot de voetbalclubs, wordt deze vergoeding niet jaarlijks geïndexeerd. Er is een basis-afspraak gemaakt voor de duur van 10 jaar, waarna dit opnieuw zou worden afgewogen. Omdat een ondertekende huurovereenkomst ontbreekt, is verdere informatie niet te achterhalen. Binnenkort privatiseren we de 3 gemeentelijke banen.

Ledverlichting
Zie het wit gekaderde gedeelte bij het cluster voetbal.

Tarieven
Zie het wit gekaderde gedeelte bij het cluster voetbal.
De huidige tarieven zijn als volgt:

Prijs per kunstgras tennisbaan	€ 3.192,20

Cluster hockey

Eigendom

Er is geen consistente lijn voor wat betreft de eigendomssituatie van de hockeyclub. In 2012 is n.a.v. de Kerntakendiscussie de insteek gekozen om nog eenmalig vanuit de gemeente te investeren in 2 (hele) velden en deze vervolgens, na einde levensduur, te privatiseren. De club zou geld reserveren en zelf – naar verwachting in de periode 2024-2026 – de toplaag vervangen; aansluitend zou er worden geprivatiseerd. Ook de kleedlokalen zouden dan direct worden geprivatiseerd. De intentieovereenkomst die gemeente en MHC met elkaar hebben afgesloten, zegt niets over de gemeentelijke rol in de vervanging van de onderbouw van deze 2 velden, hetgeen nu o.a. voor de ontstane problematiek zorgt.

In 2016 is er, in het traject om te komen tot een kunstgrasbeleid voor de voetbalclubs, nogmaals door de gemeente geïnvesteerd in een half kunstgras hockeyveld, waarvan is gesteld dat dit veld wel in gemeentelijke eigendom zou blijven. Dat is een afwijking van de in 2012 in gang gezette lijn, zowel qua eigendom als qua capaciteit (zie ook verderop).

De gesprekken met de hockeyclub over renovatie en privatisering van de 2 (hele) velden zijn gaande, maar het is duidelijk dat het perspectief is veranderd. Privatisering is voor de velden niet meer haalbaar. Dat is met name een financiële afweging.

GEMEENTE Drimmelen

Capaciteit

De gemeente hanteert op papier de planningsrichtlijnen van de hockeybond KNHB, maar in de praktijk zien we afwijkingen. De club zou op basis van de KNHB normen voldoende hebben aan 1 (heel) veld, terwijl zij over 2,5 veld beschikken. De investering in een extra half veldje in 2016 is gedaan op verzoek van de club, om op deze manier over meer trainingscapaciteit te beschikken. Dat is niet conform de KNHB normen.

Club	Velden nodig	Velden beschikbaar	Saldo
MHC Made	1	2,5	1,5

Kunstgras

Uitgangspunt is dat hockey gespeeld wordt op kunstgras. Hoewel het formeel nog steeds toegestaan is om op natuurgras te spelen, is dat in Nederland niet meer gebruikelijk. MHC Made beschikt over 2,5 kunstgrasveld van het type 'zandingestrooid'. Landelijk zien we dat veel clubs beschikken over watervelden. Dat is een hoge – en kostbare – ambitie, waarbij we met regelmaat zien dat gemeenten investeren tot aan het niveau (prijspeil) van een zandingestrooid veld en vervolgens een deel van de meerkosten van een waterveld doorbelasten aan de clubs, bv. in de vorm van een hogere huur. De verwachting is tegelijkertijd, dat, mede op voorspraak van de internationale hockeybond, watervelden op termijn vervangen worden door minder milieubelastende varianten.

Echter zijn deze op dit moment nog onvoldoende doorontwikkeld en breed toepasbaar. Het gevolg is dat in Nederland nog steeds watervelden worden aangelegd, met daarbij het streven om dit, vooral op het gebied van waterverbruik, zo duurzaam en circulair mogelijk te doen.

*Investeren met oog op **morgen***

Onderhoud
De gemeente heeft, o.b.v. de overeenkomst zoals die in 2012 is afgesloten, geen rol in het onderhoud aan de hockeyvelden. Wel is de gemeente verantwoordelijk voor renovatie van het halve kunstgrasveld. Hiervoor is nog niet gereserveerd.

De club huurt de kleedlokalen van de gemeente. Ook hiervoor is de insteek dat deze geprivatiseerd worden, na de eerder vernoemde veldrenovatie. De gemeente doteert nog wel in de voorziening groot onderhoud gebouwen.

Ledverlichting
Zie het wit gekaderde gedeelte bij het cluster voetbal.

Tarieven
Hier gelden de tarieven zoals vastgesteld in de eerder genoemde beleidsregel.

Prijs per kunstgras speelveld (hele veld)	€ 3.827,04
Prijs per kunstgras speelveld (halve veld)	€ 4.527,48
Prijs per kleedlokaal	€ 473,10

Opvallend is het verschil in huur van een half veld t.o.v. een heel veld. Een financiële tegenvaller in de aanbesteding is gecompenseerd door middel van een hogere huur voor de hockeyclub.

Cluster handbal

We behandelen in dit geval het buitenveld van Mixed Up. Zij zijn ook huurder van een binnensportaccommodatie, dat laten we in dit deel van de evaluatie buiten beschouwing.

Eigendom

In het kader van de Kerntakendiscussie is in 2012 gesteld dat het uitgangspunt was om de handbalvoorzieningen niet te privatiseren. De gemeente is eigenaar van het veld en de primaire voorzieningen (goals, verlichting, hekwerk).

Capaciteit

Voor buitenhandbal geldt vanuit het NHV de vuistregel dat een club over 1 veld beschikt per 10 normteams. Mixed Up beschikt over 7 normteams, waardoor men over voldoende veldcapaciteit beschikt. Hierbij moet worden vermeld dat men het buitenveld slechts enkele maanden per jaar gebruikt. Van grofweg oktober tot en met april sport men binnen.

Club	Velden nodig	Velden beschikbaar	Saldo
Mixed Up	1	1	0

GEMEENTE Drimmelen

Kunstgras

Mixed Up heeft in 2016 een kunstgrasveld gekregen. Insteek daarbij was dat dit veld, dat in de wintermaanden niet gebruikt wordt door Mixed Up vanwege de zaalcompetitie, ook door derden (waaronder expliciet benoemd VCW) gebruik zou kunnen worden. In de praktijk gebeurt dit maar zeer beperkt.

Onderhoud

De gemeente is verantwoordelijk voor het specialistische onderhoud aan het veld; het klein dagelijks onderhoud (slepen van het veld) is voor rekening van de club. Men ontvangt hiervoor, binnen het Cafetariamodel, een vergoeding.

Ledverlichting

Zie het wit gekaderde gedeelte bij het cluster voetbal.

Tarieven

Mixed Up huurt het veld en kleedruimte bij de naastgelegen sporthal Driedorp. Dit is in lijn met de beleidsregel. Er is geen sprake van een huurovereenkomst die voorziet in een ‘24/7 gebruik’ zoals bij andere buitensportclubs het geval is; de club geeft vooraf de speeldata en tijden door en kan dan beschikken over het veld en de kleedruimte.

Prijs per kunstgras speelveld	€ 286,16
Prijs per kleedlokaal	€ 473,10

Cluster zwembaden

De zwembaden zijn in dit deel van de evaluatie een vreemde eend in de bijt. De zwembaden zijn volledig in eigendom bij de gemeente Drimmelen en worden geëxploiteerd door een externe partij; op dit moment is dat Optisport. Dergelijke contracten moeten aanbesteed worden op grond van inkoop- en aanbestedingsregels. Deze zijn vergelijkbaar met de spelregels zoals die gelden voor de exploitatie van de binnensportaccommodaties en de gemeenschapshuizen, wat we in deel I van de evaluatie al uitgebreid hebben beschreven. Voor het juridische- en afwegingskader verwijzen we naar die evaluatie.

De gemeente Drimmelen heeft ervoor gekozen om de exploitatie 'risicodragend' in de markt te zetten. Dat betekent dat de exploitant zelf volledig verantwoordelijk is voor het financiële resultaat van de exploitatie, waarbij de inschrijving zoals gedaan in de aanbestedingsprocedure leidend is. Dit betekent eenvoudig gezegd: de exploitant betaalt huur en ontvangt een exploitatiebijdrage en vanaf dat punt 'is het aan hen'.

*Tussen maatschappelijke **waarde** en financiële **realiteit***

GEMEENTE Drimmelen

De praktijk is weerbarstiger. Moeilijk beïnvloedbare factoren zoals weersomstandigheden, energielasten, noodzakelijke verduurzaming (door de eigenaar van de gebouwen) en personeel (zowel beschikbaarheid als de lasten) bepalen in grote mate het verdienpotentieel van de exploitant en we zien dus ook dat dit altijd discussiepunten oplevert. Vanuit het belang dat de gemeente hecht aan het openhouden van deze voorzieningen, is de stelling 'contract is contract' helaas niet altijd houdbaar. We zitten als gemeente vaak in de spagaat tussen maatschappelijk belang & betrokkenheid versus zakelijkheid.

We zien ook dat veel factoren direct invloed hebben op de kwaliteit van dienstverlening. We hebben de gemeenteraad de voorbije periode met regelmaat geïnformeerd over actuele casussen en bezoekerstevredenheid.

De gemeenteraad heeft zich meermaals uitgesproken over de openstelling van de zwembaden en de gewenste kwaliteit van dienstverlening. Het is een zeer complex speelveld en de exploitatie van de zwembaden is bijzonder kostbaar. We voorzien grote financiële uitdagingen de komende jaren, maar zeker na afloop van het huidige contract met de exploitant (2029). Als we binnen de huidige setting opnieuw de markt op moeten, zullen de kosten vermoedelijk exorbitant stijgen met tientallen procenten, dus mogelijk meer dan € 100.000 per jaar. Om die reden achten we het belangrijk om de huidige exploitatie-(-vorm) kritisch te heroverwegen. Ook is verruiming van het gebruik, bijvoorbeeld in de vorm van medegebruik door derden, het onderzoeken waard. In omliggende gemeenten spelen vergelijkbare issues.

Tot slot is het belangrijk te vermelden dat de ambtelijk inzet vanuit het sociaal domein t.b.v. de zwembaden, vergeleken met andere maatschappelijke accommodaties, bijzonder hoog is. Ongeveer 0,5 fte is belast met de zwembaden.

Overige

Eigendom

De eigendomssituatie van de diverse clubs is zeer uiteenlopend. Van sommige gebouwen is de gemeente eigenaar, sommige gebouwen zijn van de club zelf, en sommige clubs hebben geen gebouwen. Hetzelfde geldt voor de grond/ terreinen die gebruik worden: sommige terreinen worden verhuurd, sommigen zijn in bruikleen, sommige terreinen zijn eigendom van de clubs. We zien dat hier vooral vanuit het verleden sprake is van maatwerk per club.

Er is een duidelijke lijn te herkennen bij scouting: de gemeente heeft mede geïnvesteerd in de gebouwen, maar deze zijn allemaal geprivatiseerd (recht van opstal). De gronden worden in gebruik gegeven aan de scoutingverenigingen. Scouting Made wordt vanwege een leiding onder het terrein beperkt in haar aanbod.

Capaciteit

Voor scouting hanteert Scouting Nederland een normenkader, verwoord in ‘de Blokhutwijzer’. Bij recente bouwkundige ingrepen heeft de gemeente Drimmelen deze normen aangehouden. Uitgezonderd voor scouting is voor de andere clubs is geen ‘norm’ van kracht; de omvang van de club en de activiteiten die er binnen de statuten plaatsvinden, bepalen in grote mate de noodzakelijke huisvestingssituatie. Die lijkt in alle gevallen qua omvang passend te zijn.

GEMEENTE Drimmelen

Onderhoud
Voor wat betreft het onderhoud kan gesteld worden dat de clubs zelf verantwoordelijk zijn voor alle beheer en onderhoud van de accommodaties (gebouwen en grond).

Ledverlichting
Niet aan de orde voor deze groep verenigingen.

Tarieven
De tarieven zijn, in lijn met de eigendomsverhoudingen, ook zeer uiteenlopend. De huurlasten (gebouw), gebruikslasten (grond) of lasten voor het Recht van Opstal (geprivatiseerde opstallen) zijn voor deze clubs zeer beperkt of 'om niet'. We lichten er een paar uit:

- De scoutingclubs betalen ongeveer **€ 0,01 per m² per jaar** voor gebruik van de grond; een Recht van Opstal varieert van enkele euro's tot een paar tientjes per jaar.
- De Madese Bond voor Postduivenhouders betaalt een huur van **ca. € 1.300** per jaar voor het gehele gebouw, zijn zelf verantwoordelijk voor alle onderhoud, maar mogen wel onderverhuren aan sociaal maatschappelijke partners.
- De Judoclub Made betaalt, onder dezelfde condities als de Madese Bond voor Postduivenhouders, **geen huur**.

5.4 Ontwikkeling leden- en bezoekersaantallen

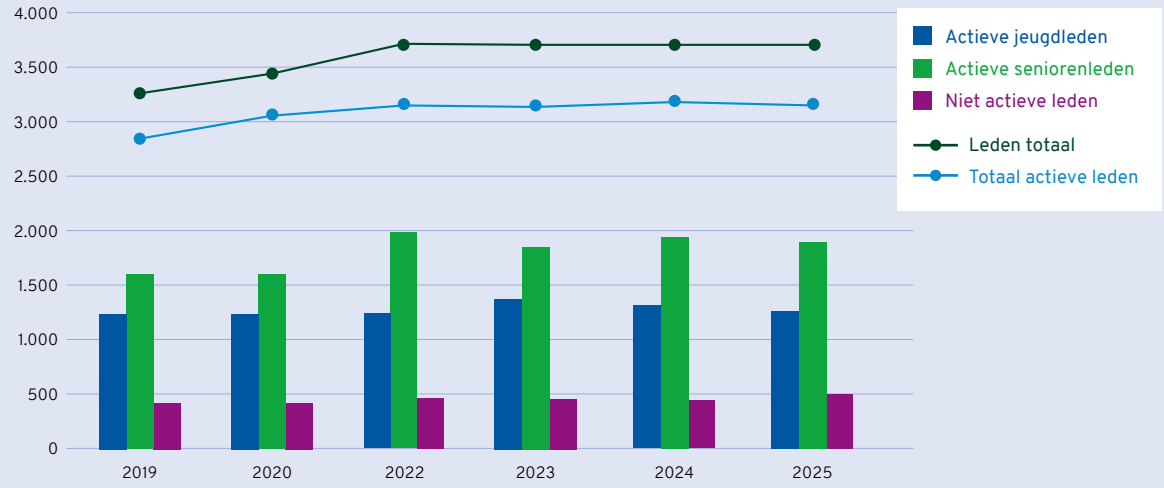
We hebben ten behoeve van deze evaluatie de ledenaantallen van de voorbije jaren in beeld gebracht. De gegevens zijn opgevraagd bij de verenigingen. Hiermee hebben we beoogd ook de effecten van de Coronaperiode in kaart te brengen, omdat sommige clubs aangeven dat zij merken dat bepaalde leeftijdsgroepen in die periode zijn afgehaakt of juist geen lid zijn geworden.

We hebben de ledenaantallen opgevraagd over de volgende perioden (jaartallen):

- 2019 (voor Corona)
- 2020 (start Corona)
- 2022 (eind Corona)
- 2023 (na Corona)
- 2024
- 2025

Ook hebben we een splitsing aangebracht in actieve jeugdleden (<19 jaar), actieve seniorenleden (>19 jaar), niet actieve leden zoals rustende leden / begunstigers / donateurs (elke vereniging hanteert hiervoor andere namen).

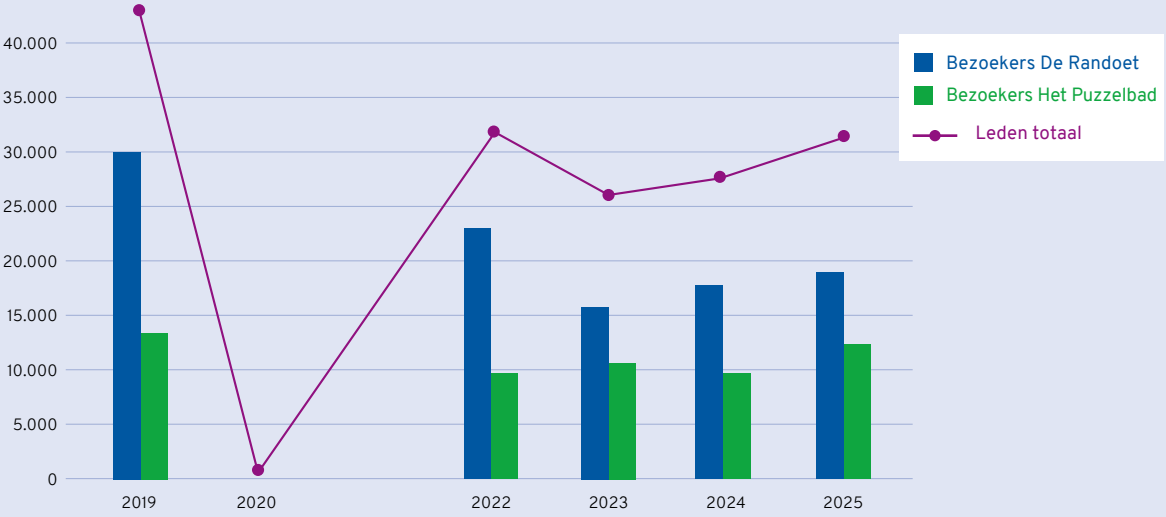
Helaas hebben niet alle clubs de informatie tijdig of volledig aangeleverd, zodat het beeld niet helemaal compleet is. Zo hebben enkele clubs geen gegevens van de jaren 2022–2023 en daarvoor, waardoor het lijkt alsof er na die periode een stijging heeft plaatsgevonden, maar daarmee een vertekend beeld geeft over de effecten van de Coronaperiode. Toch geven de cijfers een goed inzicht in ledenaantallen en ontwikkelingen. We gaan dit in de komende jaren scherper volgen.

Totaal verenigingen

De cijfers zijn ook op clubniveau in beeld gebracht. Deze zijn opgenomen in de bijlage.

Voor de zwembaden hebben we de bezoekersaantallen bij de exploitant opgevraagd. Over 2020 konden zij geen cijfers aanleveren.

Bezoekers zwembaden

6. Stakeholderanalyse

Inleiding
In deze evaluatie hebben we getracht zoveel mogelijk clubs van vergelijkbare aard te clusteren. Dat maakt dat sneller gemene delers en bijzondere verschillen te ontdekken en te duiden zijn. Tegelijkertijd zien we ook de meerwaarde van dergelijke gesprekken vanwege kennisdeling, hulp en inspiratie.

We hebben de gesprekken gevoerd aan de hand van de volgende onderwerpen:
- Accommodatie en voorzieningen
- Subsidies en financiële ondersteuning
- Vrijwilligers en organisatie
- Verduurzaming en toekomstbestendigheid
- Inclusie en toegankelijkheid
- Samenwerking met gemeente

6.1 Samenvatting

Accommodaties en voorzieningen

Overeenkomsten:
- Veel accommodaties kampen met veroudering (velden, kleedkamers, hekwerken, sanitair).
- Onderhoud gebeurt vaak door vrijwilligers, wat leidt tot kwetsbaarheid door vergrijzing en soms vrijwilligerstekorten.
- Ruimtelijke beperkingen (zoals ligging in woonwijk) hinderen uitbreidingsmogelijkheden.
- Gemeentelijke ondersteuning bij onderhoud wordt wisselend ervaren: soms positief, vaak als ontoereikend. Daarbij valt op dat clubs waar de gemeente al veel doet over het algemeen ontevredener zijn dan de clubs waar de gemeente nauwelijks een rol heeft. Dat heeft met gemeentelijke prestaties te maken, maar ook met het feit dat clubs – ondanks een eigen verantwoordelijkheid – de gemeente om hulp

blijven vragen en we die ook bieden. Daarmee houden we als gemeente ook bepaalde gedrag in stand en dat vormt een samenwerk-cultuur die niet altijd bevorderlijk is voor duidelijkheid en eenduidigheid.
- Diverse accommodaties hebben te maken met vernielingen en overlast van hangjeugd. Dat hangt zeker bij voetbal ook samen met de openbaarheid van de sportparken. Dat heeft een relatie met de aanwezigheid van kunstgras en de voorwaarde dat er dan ook door jeugd op gespeeld moet kunnen worden.

Verschillen:
- Zwembaden hebben relatief veel voorzieningen, maar kampen met hoge exploitatiekosten.
- Sportclubs (voetbal, hockey) hebben meer last van achterstallig onderhoud en gebrekkige communicatie met aannemers.
- Kleine verenigingen (postduiven, scouting) zijn vaak zelfvoorzienend, maar kwetsbaar door beperkte schaal.

Subsidies en financiële ondersteuning

Overeenkomsten:
- Subsidies worden gewaardeerd, maar het systeem wordt als complex en bureaucratisch ervaren.
- Verenigingen met weinig jeugdleden vallen vaak buiten structurele regelingen, terwijl zij (ook) behoefte hebben aan financiële ondersteuning of een vangnet.
- Veel clubs weten niet wat er allemaal mogelijk is, zowel landelijk als lokaal. Er is behoefte aan maatwerk en betere communicatie / informatie over beschikbare subsidies.
- Scouting en enkele andere verenigingen benutten incidentele subsidies (“Samen aan de slag”) effectief.

Verschillen:
- Sportclubs ontvangen jeugdsportsubsidies; kleinere verenigingen (zoals hondenclubs en gilden) missen daarbij aansluiting. Dat voelt voor sommige clubs ook als oneerlijk.

- Voor sportclubs is een interessante (landelijke) BOSA subsidieregeling, waar bv. scoutingverenigingen geen gebruik van kunnen maken, terwijl zij ook forse huisvestingslasten hebben.
- Optisport signaleert dat exploitatievoorwaarden voor zwembaden herzien moeten worden om de exploitatie financieel gezond te houden.

Vrijwilligers en organisatie

Overeenkomsten:
- Vrijwilligers zijn essentieel voor het functioneren van clubs en het gebruik van accommodaties.
- Vergrijzing en beperkte aanwas zorgen voor kwetsbaarheid in die taak.
- Bestuurslast is vaak hoog en rust op een kleine groep mensen. Veel vrijwilligers vervullen meerdere vrijwilligersrollen; soms omdat het niet anders kan. Bij kleinere verenigingen is de continuïteit afhankelijk van enkele sleutelfiguren.

Verschillen:
- Scouting en tennisclubs hebben een relatief sterke organisatie en structuur.
- Hockeyclub heeft commissies en jaarplannen, maar kampt met onderbezetting.

Verduurzaming en toekomstbestendigheid

Overeenkomsten:
- Verduurzaming wordt als noodzakelijk gezien, maar is vaak lastig te realiseren zonder gemeentelijke steun.
- Toekomstbestendigheid hangt samen met ledenontwikkeling, vrijwilligerscapaciteit en investeringsmogelijkheden.

Verschillen:
- Tennisclubs zien padel als groeimotor; hockey wil inspelen op nieuwe spelvormen.
- Zwembaden vragen om structurele investeringen en herziening van exploitatievoorwaarden.
- Postduivenverenigingen zijn kwetsbaar door vergrijzing en dalende populariteit.

Inclusie en toegankelijkheid

Overeenkomsten:

- De term ‘inclusie’ leeft niet breed binnen de clubs.
- Alle verenigingen geven aan dat iedereen welkom is, maar voeren niet heel actief beleid hierop
- Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is vaak geregeld, maar niet overal optimaal.
- Er is behoefte aan ondersteuning bij het concreet vormgeven van inclusiebeleid.

Verschillen:

- Scouting heeft een actief inclusiebeleid met VOG’s, gedragscodes en aangepaste activiteiten.
- Hockeyclub beoordeelt zichzelf laag op inclusie, maar heeft wel ambities.

Samenwerking met gemeente

Overeenkomsten:

- Gemeente wordt gewaardeerd als sparringpartner, maar communicatie en opvolging van meldingen kunnen beter.
- Vergunningverlening wordt wisselend beoordeeld.
- Er is behoefte aan meer overleg en samenspel, vooral bij investeringen en ruimtelijke ordening.
- Tegelijkertijd hechten veel verenigingen aan autonomie en zien we samenwerking moeilijk tot stand komen.

Verschillen:

- Voetbalclubs ervaren frustratie over toezicht en aannemerscontracten.
- Zwembaden vragen om herziening van openstellingseisen en exploitatievoorwaarden.
- Kleine clubs waar de gemeentelijke rol beperkt is, blijken in de praktijk veel meer zelfredzaam te zijn dan de grotere clubs waar de gemeente actiever bij betrokken is. Grotere clubs verwachten vaak meer; terwijl de kleinere clubs zich prima – zonder veel hulp en subsidiëring vanuit gemeente – staande houden.
- Kleine verenigingen willen meer maatwerk en ondersteuning bij regelgeving.

6.2 Enquêtes zwembaden

De enquête is bedoeld om inzicht te verkrijgen in de ervaringen en wensen van inwoners met betrekking tot de zwembaden in de gemeente Drimmelen.

Interpretatie enquête

De resultaten van de enquête zijn in december 2025 met de gemeenteraad gedeeld. Dit hoofdstuk geeft een beknopte samenvatting van meest voorkomende zaken die in de enquête naar voren zijn gekomen.

Bezoekers zijn over het algemeen positief over beide zwembaden in de gemeente Drimmelen en waarderen deze met een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor algemene tevredenheid. Uit de resultaten blijkt dat respondenten die De Randoet hebben beoordeeld gemiddeld minder tevreden zijn dan bezoekers van Het Puzzelbad. Desondanks overheerst het beeld dat de meeste bezoekers over het geheel genomen tevreden zijn.

> ***Tevredenheid*** *met ruimte voor* ***verbetering***

De vraag waarop de laagste score is gegeven, betreft de tevredenheid over de openingstijden. Hiervoor gaven respondenten gemiddeld een 5,1. In de toelichtingen wordt vaak genoemd dat de zwembaden te beperkt geopend zijn. Omdat de openingstijden voornamelijk zijn afgestemd op schoolgaande kinderen, ervaren bezoekers met jonge kinderen en volwassenen die buiten schooltijd willen zwemmen te weinig mogelijkheden.

Naast de openingstijden kwamen ook andere aandachtspunten naar voren:

- Het aantal schaduwplekken op de terreinen zijn beperkt.
- De communicatie over openingsdagen en -tijden is niet altijd duidelijk.
- Bezoekers zijn minder tevreden over het aantal dagen dat het zwembad gedurende het seizoen geopend was.
- Er is behoefte om ook te kunnen zwemmen bij lagere temperaturen dan 21 graden.

- Bij De Randoet bestaat behoefte aan betere speel- en glijvoorzieningen.
- Het onderhoud en de schoonmaak van de kleedkamers, met name bij De Randoet, kan worden verbeterd.

Een ander opvallend punt betreft de ervaren veiligheid. In totaal gaven 18 respondenten aan dat zij zich niet veilig voelden. Dit had voornamelijk te maken met een gebrek aan toezicht, een melding van diefstal en onvoldoende handhaving bij ongepast gedrag.

Tot slot is er kritiek geuit op de ondergrond van het splashpark. Meerdere kinderen zijn daar gevallen, wat leidde tot schaafplekken. Bezoekers ervaren dit als onwenselijk en onveilig.

7. Beleidsanalyse

Vooraf is het nog relevant te vermelden dat de gemeente op basis van wetgeving een verplichting heeft in het voorzien in binnensport accommodaties, vanuit de onderwijswetgeving (gymzalen). Voor de onderzochte clusters in deze evaluatie geldt geen wettelijke plicht; gemeenten nemen een verantwoordelijkheid vanuit beleid en ambities. Echter, wanneer een gemeente voorziet in huisvesting of velden, geldt op dat moment uiteraard wel een wettelijk- of normenkader; zoals het bouwbesluit, milieuregels of (sporttechnische) normen vanuit sportbonden.

7.1 Realisatie beleidsuitgangspunten

Zoals eerder gesteld, is er niet één duidelijk beleidsdocument of kader/koers voor de maatschappelijke accommodaties die in deze evaluatie onder de loep zijn genomen. Dat maakt 'de toets' wat we doen, hoe we dat doen, en hoe ver we zijn met het uitvoeren van de agenda niet mogelijk. Toch geven we hier op basis van de bevindingen een schets van de situatie. In Hoofdstuk 8 gaan we hier uitgebreider op in.

Wat gaat volgens plan

In zijn algemeenheid mag de gemeente Drimmelen zich gelukkig prijzen met een levendig, actief en gezond verenigingsleven. Er is een goed 'overall voorzieningenniveau': onze inwoners hebben wat te kiezen in onze gemeente en clubs beschikken over het algemeen over (meer dan voldoende) 'ruimte' – in letterlijke en figuurlijke zin – om hun activiteiten aan te bieden. De clubs hebben ook hun bedrijfsvoering meer dan behoorlijk op orde: bestuur en vrijwilligers zijn op de meeste plaatsen voldoende aanwezig.

De gemeente draagt hier aan bij in haar rol van verhuurder, subsidieverstrekker of klankbord. De gemeentelijke voorzieningen worden in basis redelijk goed onderhouden, zij het dat dit ad hoc en daarmee met horten en stoten gaat, vanwege het ontbreken van een onderhoudsplan- en voorziening.

Veel sportparken zijn openbaar toegankelijk en dragen daarmee ook bij aan ontmoeting, sport, bewegen en spel voor inwoners (m.n. jeugd) die geen lid zijn. De zwembaden worden overall met een rapportcijfer 7 gewaardeerd.

Wat gaat niet volgens plan

De voorbije jaren zijn meerdere keuzes gemaakt die niet in lijn zijn met eerder geformuleerd beleid op het gebied van capaciteit, eigendom, beheer en exploitatie. Het niet hebben of aanhouden van een duidelijke koers, maakt de uitvoering bijzonder complex, tijdrovend en kostenverhogend. Dat geldt zowel voor de gemeente als de clubs; die vaak ook niet weten waar ze aan toe zijn. Dit alles naast de (begrijpelijke) frustraties vanuit de verenigingen.

Ontbrekende koers, ***kwetsbare uitvoering***

Het ontbreken van een onderhoudsplan- en voorziening voor structureel planmatig onderhoud van de sportparken is een groot hiaat in de uitvoeringsinstrumenten die de gemeente zou moeten hebben. Dat blijkt bijzonder kwetsbaar te zijn.

Het lukt de gemeente niet goed om goed actief (proactief en reactief) in te spelen op ontwikkelingen, zoals padel bij tennis of het gewenste waterveld bij de hockeyclub. Er ontbreekt een stip op de horizon waar de gemeente op het gebied van verenigingshuisvesting naartoe wil. De gemeente wordt niet altijd gezien als een (samenwerkings-)partner, maar vaak als een partij die zaken onnodig complex maakt, met een starre houding, met een gebrek aan visie en wispelturig in de uitvoering. Een actievere samenwerking tussen gemeente en clubs is gewenst, maar er moet gewerkt worden aan kennis, inzicht en vertrouwen.

Clubs daarentegen hebben niet altijd een even sterk beleid op het gebied van inclusie en toegankelijkheid en voorzien problemen met het bemensen van alle vrijwilligersfuncties naar de toekomst. Een aantal clubs kent een onzeker

toekomstperspectief als gevolg van vergrijzing en afnemende interesse / populariteit. Ook heeft een aantal clubs overlast van hangjeugd en te maken met vernielingen.

We zien als gemeente dat Optisport de laatste jaren onvoldoende ondernemend acteert en te veel en te makkelijk ‘de hand ophoudt’. Er is de laatste 1,5 jaar zeer fors ingezet op het maken en na (laten) komen van afspraken. Optisport heeft recent de exploitatie van de zwembaden overgedragen naar een andere regio met een andere manager en belooft beterschap. We gaan dit kritisch volgen.

8. Conclusie

Deze rapportage betreft de evaluatie Deel II van het beleidskader rondom de maatschappelijke accommodaties van de gemeente Drimmelen.

Uit deze evaluatie blijkt allereerst dat er voor de onderzochte clusters in deel II geen duidelijk of compleet overzicht is van de geldende beleidskaders.

De gesprekken met de clubs en de analyse van de ledenaantallen leren ons dat het in basis goed gaat met de clubs. De meeste clubs hebben behoorlijk stabiele ledenaantallen, volgen landelijke ontwikkelingen en kunnen goed inspelen op de behoeften van leden. Er zijn ook clubs die het moeilijker hebben. Soms is dat een landelijke trend (bv. postduivenverenigingen), maar soms heeft het ook te maken met het (achterblijvende) aanbod van de club. En in specifieke gevallen draagt het gemeentelijke beleid daar niet positief aan bij, zoals bij de ondersteuning van de hockeysport. De toekomst van een aantal clubs is daarmee onzeker en dat vereist aandacht. Immers, met het verdwijnen van verenigingen worden ontegenzeggelijk inwoners geraakt en verdwijnt een stuk van de sociale infrastructuur in de kernen. Daar waar de gemeente inzet op een samenleving waarin iedereen mee kan doen, is het behoud van die sociale infrastructuur cruciaal. En daarmee zeggen we ook: daar waar de gemeentelijke rol een negatieve invloed heeft, is niet alleen aandacht vereist, maar ook actie vereist.

***Rol** en **verantwoordelijkheid** nemen*

Voor clusters waar de gemeentelijke rol beperkt is, zijn bestaande constructies vaak voldoende: een club huurt een gebouw of een perceel grond veelal tegen gunstige voorwaarden, ontvangt in enkele gevallen nog subsidie en daarmee is sprake van een stabiele situatie. Deze clubs zijn meestal bijzonder zelfstandig en zelfredzaam en dat verdient een groot compliment. Wanneer zij de gemeente incidenteel kunnen inzetten als klankbord of (financieel) vangnet, is dat afdoende. De huidige subsidieregels voorzien daar in,

maar vragen soms om net iets meer maatwerk. We concluderen vooral dat we deze groep, die zich zelden roert in het publieke debat, niet mogen vergeten!

Voor het gehele cluster 'buitensport' is de situatie anders. De gemeentelijke rol en verantwoordelijkheid is daar -in lijn met hoe dat vrijwel overal in Nederland is georganiseerd- groter. Sommige zaken liggen vast, zoals het tarievenbeleid, maar heel veel informatie is verouderd of niet terug te vinden, zoals overeenkomsten. Versnipperd door o.a. begrotingen, kadernota's, coalitieprogramma's heen treffen we beleidskeuzes aan, maar een duidelijk overzicht ontbreekt. De raad koos voor investeringen die haaks staan op eerder geformuleerd beleid. Beleid wordt vaak in de uitvoering vormgegeven: zonder duidelijke kaders, zonder consistente lijn.

Doordat er geen duidelijk beleidskader is of stukken ontbreken, worden op basis van 'waar het wringt' beslissingen genomen ("Ombudspolitiek") en verschilt 'de koers' per situatie of per cluster ("u vraagt wij draaien beleid") en soms starten we dingen op die we niet afmaken ("wel beloven, niet doen").

Dat vindt zijn oorsprong in zowel ambtelijk/organisatorische, politiek/bestuurlijke, maar ook omgeving gerelateerde redenen (de positie van de clubs i.r.t. de gemeente).

Een aantal voorbeelden:

- We zien dat zaken in gang gezet zijn, maar niet afgerond worden
  → bv. privatiseringen tennis en hockey
- We zien een koers die niet wordt vastgehouden, maar uitzondering op uitzondering, zelfs variaties binnen 1 club
  → bv. eigendomssituaties hockey
- We zien beloftes die gemaakt zijn richting gemeenteraad maar die niet zijn waargemaakt
  → bv. huurtoeslag op ledverlichting
- We zien dat er onduidelijkheid is over verantwoordelijkheden en ambities, met knelpunten qua budgetten en kostenbeheersing
  → bv. voorzieningenniveau voor voetbal (overcapaciteit)

- We zien dat, soms buiten de gemaakte afspraken, de gemeente meer doet dan nodig
  → bv. taken die cf. cafetariamodel bij de voetbalclubs horen, maar waar de gemeente alsnog in bijdraagt
- We zien politieke ambities die niet in lijn zijn met eerder vastgesteld beleid
  → bv. het extra halve hockeyveld in 2016
- We zien een mismatch tussen vraag en aanbod, die zowel positieve als negatieve effecten kan hebben voor clubs
  → overcapaciteit biedt flexibiliteit versus kosten voor huur, onderhoud en benodigde vrijwilligersinzet die 'niet nodig lijkt te zijn'
- We zien trends en ontwikkelingen bij clubs, waar we in de huidige setting geen invulling aan kunnen geven
  → bv. padel
- We zien een gemeentelijke organisatie die door de vele personele wisselingen en capaciteitstekorten niet levert wat de buitenwereld van ons verwacht
  → bv. gebrekkige monitoring
- Ook zien we dat een specifieke beleidslijn die in gang is gezet ten tijde van de Kerntakendiscussie 2012, met de kennis van nu, te ambitieus was. Het privatiseren van hockeyvelden is, met de huidige kosten voor kunstgras hockeyvelden, haast onmogelijk. Zeker binnen de amateursport en in het bijzonder met de huidige ambities ten aanzien van watervelden. Dit vraagt om een realistischer kijk naar het toekomstperspectief van de hockeyclub, waarover we met de club in gesprek zijn.

Sportclubs mengen zich vaker in het publieke debat, en gezien de enorme achterban heeft dat effect. Er ligt, terecht, veel nadruk op de zaken die vanuit de gemeente niet goed georganiseerd zijn. Maar we zien ook dat de gemeente Drimmelen tegen bijzonder lage tarieven bijzonder veel faciliteiten biedt.

Beheer en exploitatie van de zwembaden is volgens een 'risicodragend model': de exploitant heeft een aanbod gedaan en daarbinnen zijn de risico's in de exploitatie voor de exploitant. Dat is in principe een constructie die werkbaar zou kunnen zijn, zij het dat (in heel Nederland) de buitenzwembaden tegen grote financiële uitdagingen aanlopen en kampen met personele problemen. Dat maakt de exploitatie bijzonder lastig en dat zien we terug in de uitvoering. Hoewel de ervaren kwaliteit bij de laatste

enquête ruim voldoende scoorde, is het een complex samenspel tussen exploitant en gemeente, met een continue zoektocht naar verbetering van kwaliteit binnen bestaande contractuele en financiële kaders. Enerzijds ligt het financieel risico bij de exploitant, maar anderzijds willen we voor onze inwoners het beste. We zien ook een gemeentebestuur (raad en college) dat op details geïnformeerd wil worden en wil sturen, wat leidt tot veel benodigde inzet. Daarbij worden we soms bijna in de rol van exploitant geduwd, wat ons niet past. De huidige exploitant is naar onze mening ook onvoldoende ondernemend en met gerichte acties wordt ingezet op verbetering.

Overall

Dit alles leidt tot een onmogelijk beheersbaar 'pakket' aan werk, budgetten en relaties. En, in lijn met Evaluatie deel I, zien we dus ook veel onvrede. Onvrede leidt weer tot veel extra overleg en inzet, terwijl de capaciteit beperkt is. Daarmee komen we niet toe aan het oppakken van alle zaken. En daarmee belanden we in een vicieuze cirkel.

In zijn algemeenheid kan (beknopt) worden geconcludeerd dat:

- Er geen duidelijk beleidskader is voor de clusters die in deze evaluatie onderzocht zijn;
- Daar waar er wel beleidsuitgangspunten zijn, zijn deze gebaseerd op de overall visie die geldt voor het sociaal domein, maar dat dit niet altijd even 'stevig' is verankerd in stukken of besluitvorming;
- Huidige beleidsuitgangspunten onvoldoende handelingskader bevatten, waardoor we niet altijd goed weten wat we doen, waarom we dat doen, in welke mate we dat doen;
- In gang gezette koersen (bv. tarievenstructuur, Led-toeslag, privatiseringen) ook niet worden nageleefd of weer worden losgelaten;
- Er onvoldoende overzicht, structuur en borging is;
- Er sturing op details is, terwijl de grote lijnen ontbreken;
- De huidige uitvoering vaak ad hoc gebeurt;
- Er op onderdelen en in enkele kernen dringend actie nodig is om voorzieningen in stand te houden en clubs perspectief te blijven bieden.

Aanbevelingen

Hoewel deze rapportage geen keuzes maakt, komen uit de evaluatie de volgende thema's nadrukkelijk naar voren:

1. Ontwikkelen van een integraal beleidskader voor alle maatschappelijke accommodaties, met daarin sterker dan voorheen het beschrijven van een afwegingskader (wat doen we wel en wat doen we niet) en een handelingskader (hoe doen we dat dan).
2. Herijken van eigendom, verantwoordelijkheden en tarieven, inclusief privatiseringsvraagstukken.
3. Opstellen van een meerjarenonderhoudsplan en -voorziening voor alle gemeentelijke accommodaties.
4. Beleid opstellen voor overcapaciteit in sportclusters.
5. Herzien van de exploitatie(-vorm) van zwembaden richting 2029.
6. Verbeteren van samenwerking, communicatie en procesafspraken met verenigingen.
7. Maatwerk in subsidies en ondersteuning, passend bij diversiteit van verenigingen.
8. Toekomstbestendigheid en verduurzaming van de accommodaties, zowel vanuit visie en ambitie, maar ook vanwege financiële uitdagingen
9. Blijvend monitoren, door periodiek met verenigingen in gesprek te blijven en ledenontwikkelingen te blijven volgen.

Daarnaast zijn er nog enkele zaken die we mee willen geven ter overweging.

Openbaarheid van sportparken: kansen en bedreigingen

De openbaarheid kent positieve, maar ook minder positieve effecten.

+ Openbare sportparken bieden mogelijkheden voor meer multifunctioneel gebruik en een nog sterkere verankering van club èn voorzieningen in de kern. Het biedt meerwaarde in bewegen en ontmoeting, ook voor niet-leden.
– Er is overlast vanwege vernielingen en hangjeugd. De regelmatige inzet om vernielingen te melden en herstellen kost tijd, energie en geld.

Openbaarheid van sportparken biedt daarnaast mogelijk kansen voor volledige BTW compensatie. Dat is financieel potentieel aantrekkelijker dan de huidige SPUK-regeling, brengt minder risico's en administratieve ballast met zich mee. Het vraagstuk van openbaarheid vraagt daarom nadere uitwerking.

GEMEENTE Drimmelen

Ondersteuning in de sportinfrastructuur vanuit het rijk

Staatssecretaris Tielen van Jeugd, Preventie en Sport heeft in een brief aan de Tweede Kamer haar plannen gepresenteerd voor een toekomstbestendige sportinfrastructuur én ruimte voor sport en bewegen. Tielen wil ten eerste zorgen voor voldoende ruimte waar gesport en bewogen kan worden. Hierbij gaat het niet alleen om voldoende sportaccommodaties, maar bijvoorbeeld ook om fiets- en wandelpaden en buitenspeelplekken. Plekken in de directe leefomgeving die het eenvoudig en aantrekkelijk maken om te bewegen. Het tweede doel waar de staatssecretaris op inzet is het toekomstbestendig maken van de sportinfrastructuur, op het gebied van verduurzaming, toegankelijkheid en exploitatie van zowel breedte- als topsportaccommodaties. Kamerbrief beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

We volgen deze ontwikkelingen op de voet en zien kansen om koppelingen met andere beleidsterreinen, zoals spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte, te maken, te verbeteren of te versnellen. Tegelijkertijd kan een nieuw instrument zoals een IHP Sport en Bewegen ook helpen in het beter borgen van onderhoud en investeringen.

Integrale visie op buitensport

Een aantal thema's, zeker die voor vrijwel alle buitensportclubs gelden, zouden vanuit integraliteit nader onderzocht kunnen worden. We zien kansen in het onderzoeken van de mogelijkheden om sportvoorzieningen in / van bepaalde kernen te clusteren, te herschikken of te verplaatsen.

Dat biedt kansen op het gebied van synergie, multifunctionaliteit, verduurzaming, efficiency, onderhoud, maar ook nadrukkelijk de (door-)ontwikkelmogelijkheden van sportclubs en het verminderen van de benodigde vrijwilligersinzet plus ruimtelijke kansen t.b.v. woningbouw.

9. Bijlage I

aangenomen
unaniem A 2

Amendement evaluatie exploitatie gemeentelijke en niet gemeentelijke sociaal culturele en sport accommodaties

De gemeenteraad van Drimmelen in vergadering bijeen op 9 november 2023, ex artikel 34 reglement van orde

Amendement op agendapunt 5 programmabegroting 2024

Aanleiding;
Over diverse accommodaties in onze kernen zijn al langer zorgen. Onder andere tijdens de raadsvergadering van 15-12-22 heeft de gemeenteraad om actie gevraagd door het college. Bij het agendapunt 12 Exploitatie en inrichting Sociaal Cultureel Centrum De Bernardus heeft wethouder Bakker een toezegging gedaan over het uitvoeren van een evaluatie over de exploitatie van alle sociale en sport accommodaties in de gemeente, en de gemeenteraad in 2023 over de uitkomsten te informeren. Uit vragen van de fracties van PvdA en VVD is gebleken dat er nog geen start gemaakt is met deze evaluatie. De uitkomsten worden daarom pas in het 4e kwartaal van 2024 verwacht.

Constaterende dat;

- Wethouder Bakker in december 2022 schoorvoetend heeft toegezegd in 2023 een evaluatie te maken van de exploitatie van alle sociale en sport accomodaties in de gemeente
- Er in november 2023 nog altijd niet gestart is met deze evaluatie
- De gemeenteraad niet geïnformeerd is over het niet starten van de evaluatie, noch over het niet halen van de termijn van oplevering
- In de begroting 2024 geen plannen of financiële middelen zijn opgenomen voor de uitvoering van de evaluatie
- Wij inmiddels veel signalen van ongeruste inwoners ontvangen uit diverse kernen waarin wordt aangegeven dat men erg bezorgd is over de toekomst van deze accommodaties

9. Bijlage I

Overwegende dat;

- Het college eerder een motie en toezeggingen met betrekking tot sociaal culturele accommodaties niet heeft uitgevoerd
- Er grote zorgen zijn over diverse sociaal culturele accommodaties
- één accommodatie de deuren per 1 januari 2024 sluit
- De werkwijze van het college ingaat tegen de door de gemeenteraad vastgestelde kadernota maatschappelijke accommodaties in gemeente Drimmelen 2019-2026
- De gemeenteraad grote behoefte heeft aan de gevraagde evaluatie om grip te krijgen op de problematiek
- Het college een motie naast zich neer kan leggen
- Een amendement het raadsbesluit wijzigt, en door het college uitgevoerd moet worden

Besluit

➢ **Beslispunt 5 van het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:**
De beleidswensen ambities die niet uit het coalitieakkoord voortkomen te honoreren en aan tabel 5 een nieuwe beleidswens toe te voegen zijnde de evaluatie sociaal culturele en sport accommodaties

Tabel 5 wordt dan als volgt aangepast.

Code	Ambities niet coalitieakkoord	Investering	2024	2025	2026	2027
anca1	Randvoorwaarde uitvoeringskracht		-620 N	-522 N	-522 N	-522 N
anca2	Onderzoek verduurzaming gemeentelijke panden		0 V	0 V	0 V	0 V
anca3	Stimuleringsregeling Landschap (StiLa)		-24 N	-24 N	0 V	0 V
anca4	Uitbreiding BOA's		-139 N	-164 N	-164 N	- 164 N
anca5	Actualisatie beleidsnota's en bestekken		-15 N			
Anca6	evaluatie sociaal culturele en sport accommodaties		- 45N			
Totaal			-843 N	-710 N	-686 N	-686 N

➢ **Een nieuwe paragraaf aan het raadsvoorstel toe te voegen na tabel 5 en 6 zijnde:**

Anca6; De hoogste prioriteit van het college is de uitvoering van de evaluatie gemeentelijke en niet gemeentelijke exploitatie van sociaal culturele en sport accommodaties. Er is hiervoor een trainee toegevoegd aan het beleidsteam. Bij de evaluatie van de accommodatie wordt direct de koppeling gemaakt met de visies op Lage Zwaluwe en Wagenberg. Naast de evaluatie bevat de uitkomst ook het eerder toegezegde afwegingskader voor de exploitatiebijdrage. Op z'n laatst in Q1 van 2024

9. Bijlage I

wordt de raad geconsulteerd over de geformuleerde opdracht voor de evaluatie. Op deze wijze kan de raad de opdracht van evaluatie toetsen aan haar verwachtingen. De oplevering van de evaluatie en afwegingskader, is gereed voor de gemeentelijke begrotingsbehandeling 2025, zodat de raad keuzes kan maken met betrekking tot 2025 en verder. Tot die tijd doet het college alles om de huidige accommodaties door te laten draaien en informeert zij de raad per kwartaal over de stand van zaken van de evaluatie.

- **Tabel 7: Resultaat na nieuw beleid aan te passen en daarmee het structureel begrotingsresultaat voor 2024 bij te stellen naar 543.000 voordelig**

En gaat over tot de orde van de dag.
Made, 9 november 2023

Hanneke de Bruijne	Kees van Meel	Danique Hoeve	Roxanne Pruijsers- Heijmans
PvdA Drimmelen	SAMEN Drimmelen	VVD Drimmelen	Groen Drimmelen VP/D66

9. Bijlage II

GEMEENTE Drimmelen

9. Bijlage II

Let op!

De SROI van 2,76 betekent niet dat als er nu één euro extra in het sportbudget wordt gestopt, dit 2,76 euro aan maatschappelijke winst oplevert. Wat een extra euro oplevert kan niet vastgesteld worden, omdat het per investering verschilt of dit tot meer of minder opbrengsten leidt. Daarnaast zijn sociale waarden als vermindering van schooluitval, sociaal kapitaal en plezier ook belangrijke effecten van sport en bewegen, maar nog niet meetbaar gemaakt. De SROI blijft dus een indicatie, gebaseerd op verschillende aannames, maar laat wel zien dat alle geïnvesteerde euro's samen een positief maatschappelijk rendement opleveren.

Wat kan een gemeente met deze kennis?

Nieuwe partners zoeken

Neem de SROI als startpunt in verkennende gesprekken met mogelijke partners waarmee je kunt investeren in sport en bewegen.

Kijk bijvoorbeeld voor samenwerkingen eens naar werkgevers. Zij kunnen financieel voordeel behalen door te investeren in sport en bewegen. Als werknemers namelijk voldoende bewegen leidt dat tot minder ziekteverzuim en hogere arbeidsproductiviteit.

Onderbouwen van sport- en beweegbeleid

Maak je lokale sport- en beweegbeleid sterker door met de SROI te laten zien hoe sport en bewegen bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken, zoals het verbeteren van de kwaliteit van leven.

Ga aan de slag met de Beleidswijzer Sport en Bewegen als je hulp nodig hebt bij het maken van sport- en beweegbeleid.

Verantwoorden van investeringen in sport en bewegen

Zie de SROI als bevestiging dat investeren in sport en bewegen het maatschappelijk belang dient en uiteindelijk meer oplevert dan dat het kost. Je kunt de SROI bijvoorbeeld gebruiken als onderbouwing bij het doen van een subsidieaanvraag.

Bekijk de sportsubsidie database als je op zoek bent naar een subsidie voor een sportaanbieder, of het financieren van openbare beweegruimtes.

Anderen overtuigen van de waarde van sport en bewegen

Ga met collega's van andere domeinen over deze infographic in gesprek en zie waar gezamenlijke kansen liggen op het gebied van sport en bewegen.

Gebruik het Human Capital Model om de effecten van sport en bewegen in die specifieke domeinen te ontdekken.

Wist je dat?

Wist je dat je ook een lokaal SROI-cijfer kan opvragen? Je ontvangt dan een infographic met daarop het lokale SROI-cijfer en andere kengetallen van sport en bewegen in jouw gemeente. Lees hier hoe je deze sport- en beweegcijfers benut.

GEMEENTE Drimmelen

9. Bijlage III

Vragenlijst zwembaden

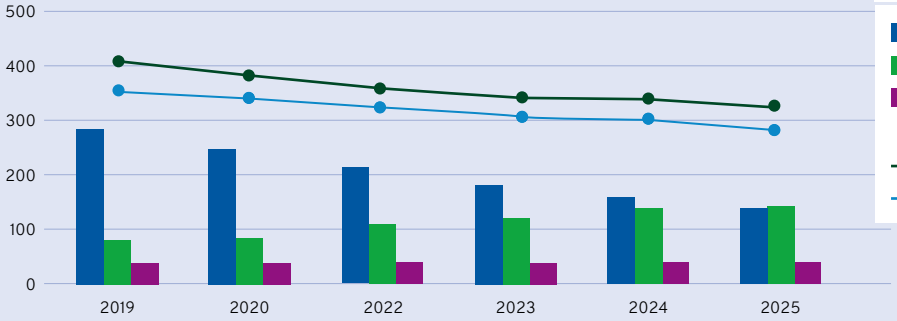
1. Wat is de reden van uw bezoek?
2. Hoe tevreden bent u over uw bezoek aan het zwembad?
3. Hoe waarschijnlijk is het dat u ons zwembad aanbeveelt aan anderen?
4. Wat is uw algemene indruk van het zwembad?
5. Hoe schoon oogt het zwembadwater in uw beleving?
6. Hoe schoon vond u de kleedkamers, douches en toiletten?
7. Vond u dat de ligweide en/of zitplekken goed onderhouden/schoon waren?
8. Waren er genoeg schaduwplekken of parasols beschikbaar?
9. Hoe tevreden bent u over de horeca?
   a. Opening/Bemensing
   b. Aanbod
   c. Prijzen
10. Hoe tevreden bent u over de faciliteiten?
    a. Glijbanen
    b. Kinderbad
    c. Splashpark
    d. Speeltoestellen
11. Hoe beoordeelt u het toezicht van het personeel/badmeesters?
12. Voelde u zich verder veilig tijdens uw bezoek?
13. Was het personeel vriendelijk en behulpzaam?
14. Bent u tevreden over de openingstijden?
15. Bent u tevreden over het aantal dagen dat het zwembad open is geweest binnen het zwembadseizoen?
16. Was het voor u duidelijk wanneer het zwembad open was?
17. Heeft u voor dit zwemseizoen (2025) een abonnement?
18. Waarom kiest u voor een abonnement?
19. Waarom kiest u ervoor om losse entreetickets te kopen?
20. Bent u voornemens om voor het volgend zwemseizoen (2026) een abonnement te kopen?
21. Wat vind u het beste aan ons zwembad?
22. Wat zou u graag verbeterd zien?
23. Heeft u overige opmerkingen of suggesties?

9. Bijlage IV

Ledenaantallen

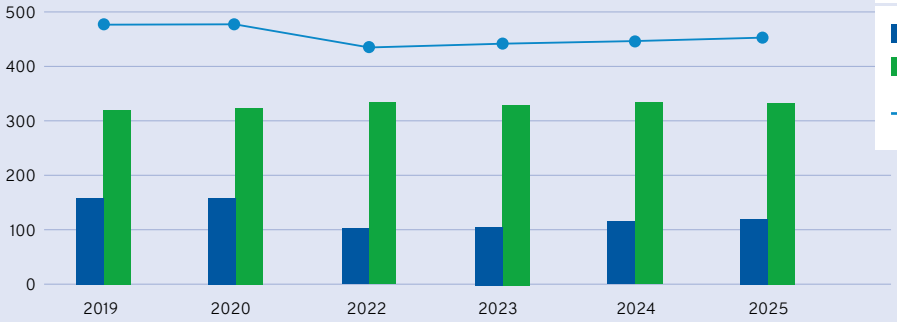
Hockey

Hockeyclub Made

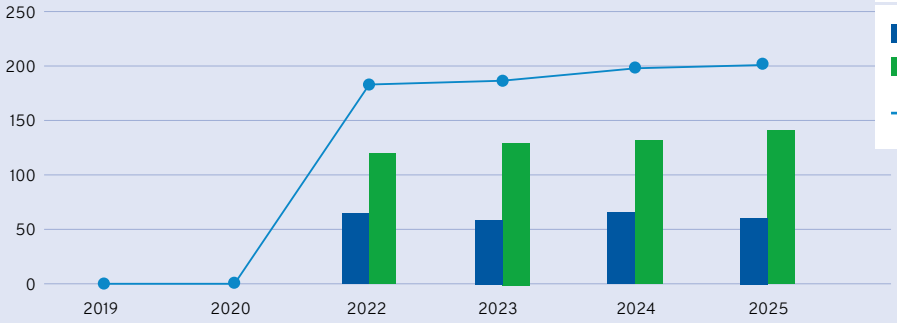
Judo

Judoclub Made

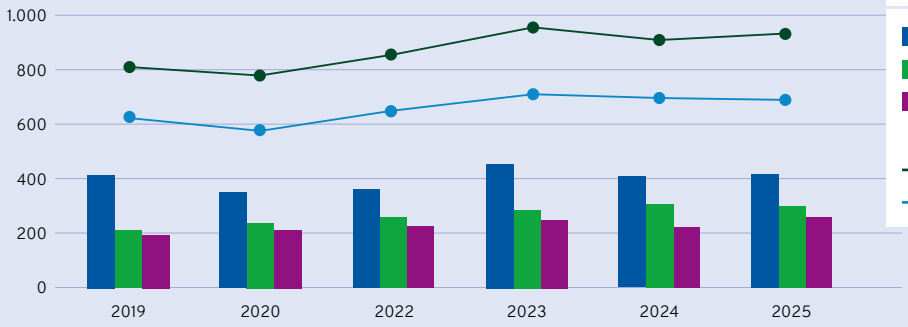
Voetbal

Voetbalvereniging HZ'75 *(gegevens niet volledig beschikbaar)*

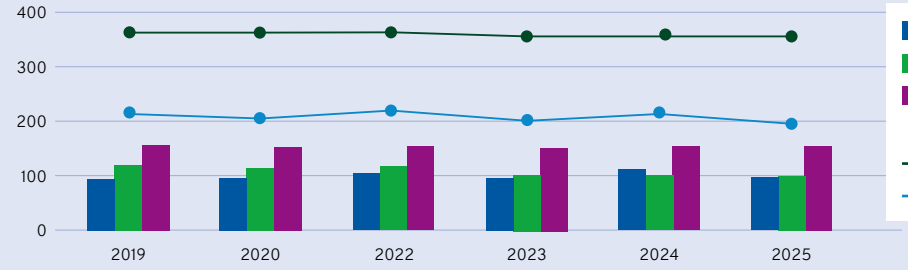
9. Bijlage IV – Ledenaantallen

Voetbalvereniging Madese Boys

Voetbalvereniging VCW

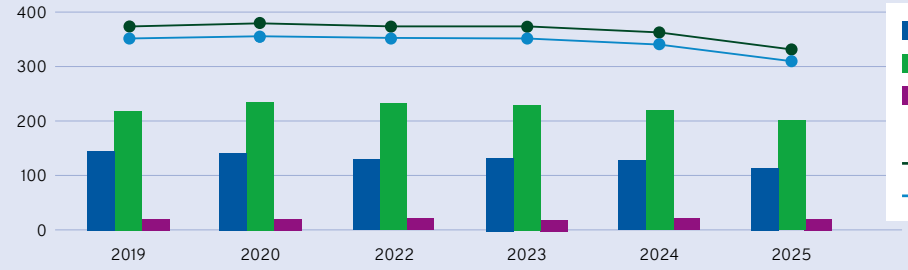

Voetbalvereniging SV Terheijden

Voetbalvereniging Zwaluwe

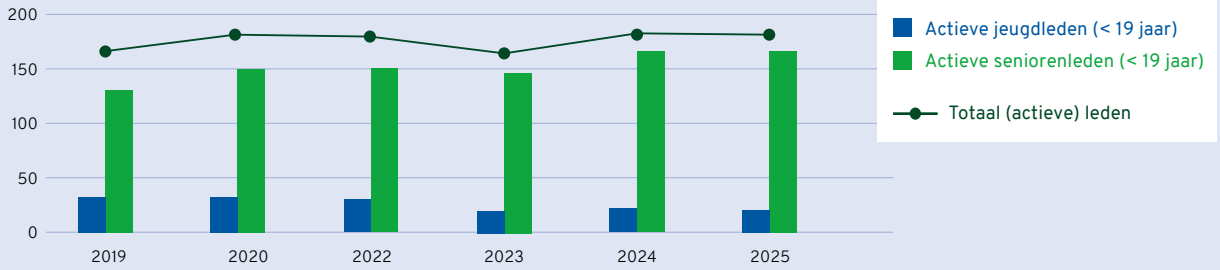

9. Bijlage IV – Ledenaantallen

Tennis

Tennisvereniging Zwaluwse TV

Tennis

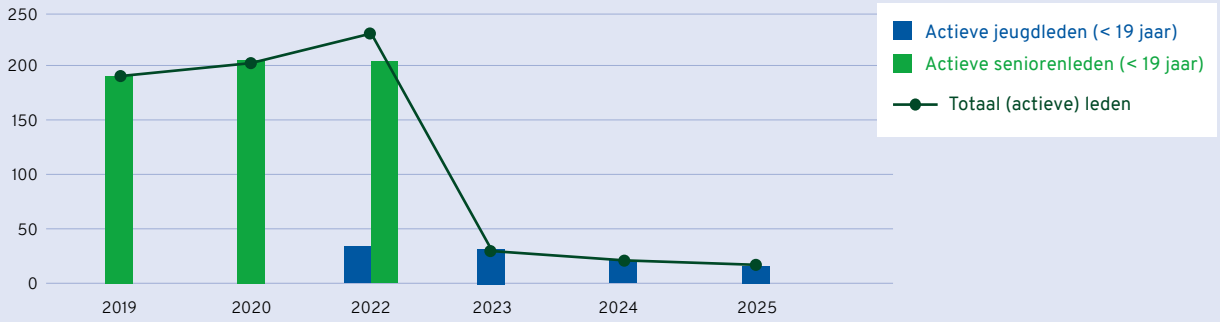
Tennisvereniging Madese TV

Gegevens niet ontvangen

2019 2020 2022 2023 2024 2025

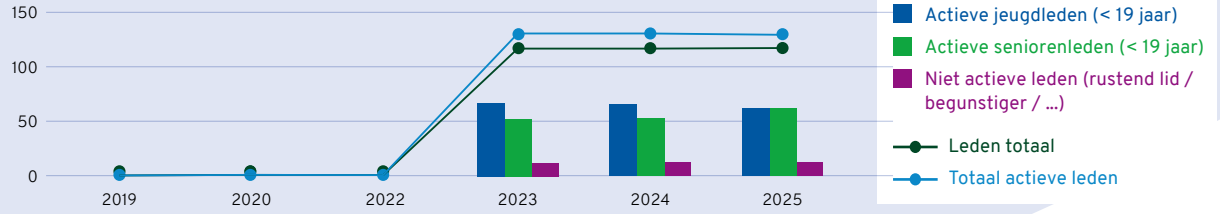
Tennis

Tennisvereniging Ruitersvaart *(gegevens niet volledig beschikbaar)*

Handbal

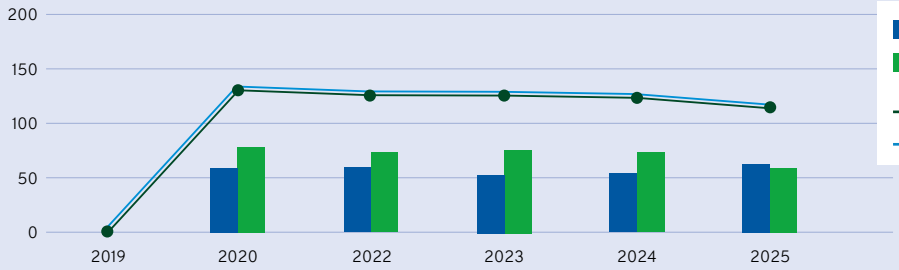
Handbalvereniging Mixed Up *(gegevens niet volledig beschikbaar)*

9. Bijlage IV – Ledenaantallen

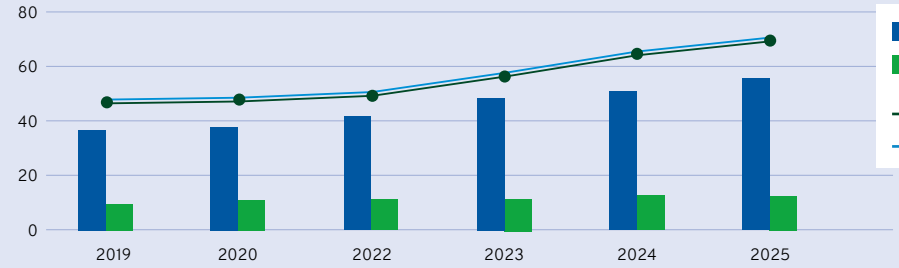
Scouting

Scouting Made

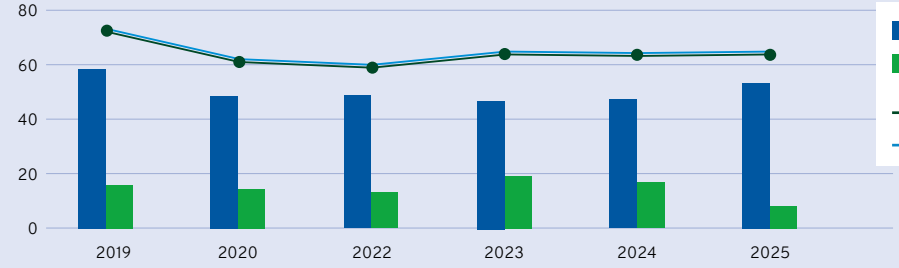
Scouting

Scouting d'n Hartel Terheijden

Scouting

Zwalaho Lage Zwaluwe

Kloveniers-gilde

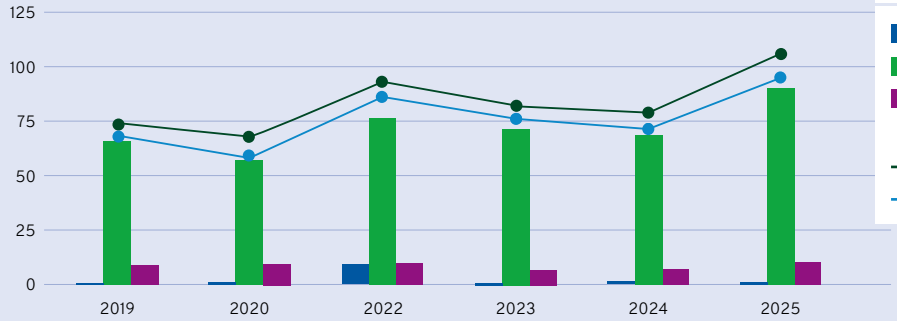
Kloveniersgilde St. Antonius Abt

9. Bijlage IV – Ledenaantallen

Schietsport

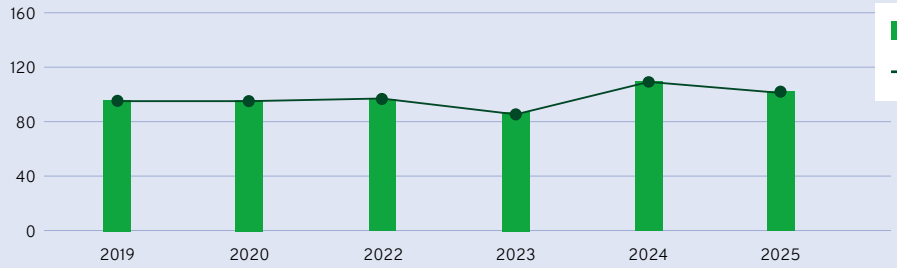
Kon. Kruisboogvereniging Willem Tell

- Actieve jeugdleden (< 19 jaar)
- Actieve seniorenleden (< 19 jaar)
- Niet actieve leden (rustend lid / begunstiger / ...)
- Leden totaal
- Totaal actieve leden

Jeu de Boules

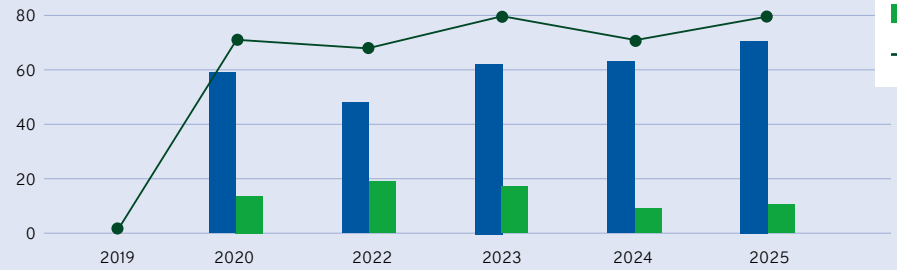
Jeu de Boules vereniging Boulevaart

- Actieve seniorenleden (< 19 jaar)
- Leden totaal

Fietsen

Fiets Cross Club Flying Devils

- Actieve jeugdleden (< 19 jaar)
- Actieve seniorenleden (< 19 jaar)
- Totaal (actieve) leden

Fietsen

De Liniecrossers

Gegevens niet ontvangen

9. Bijlage IV – Ledenaantallen

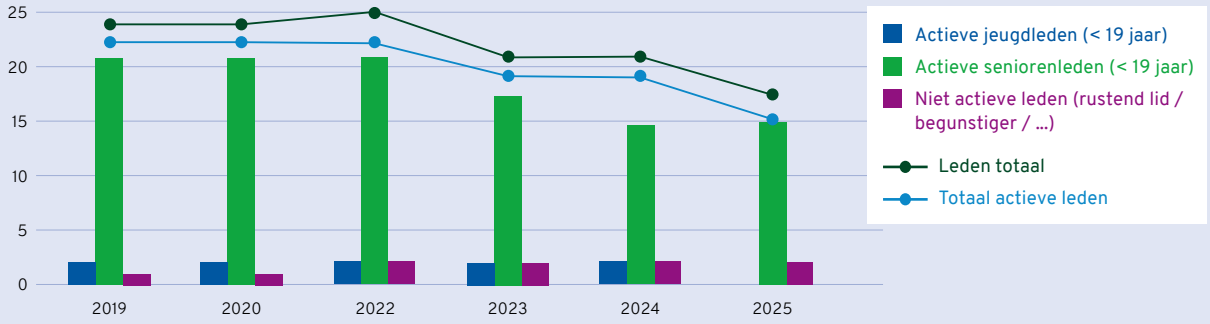
Postduiven

Postduiven

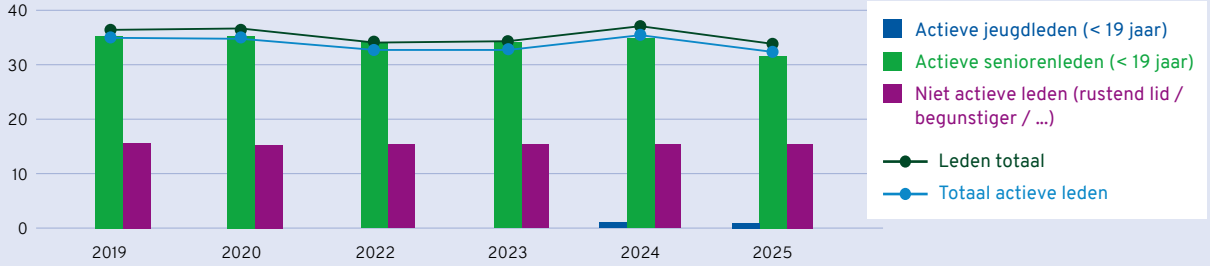
Natuur

Honden

Postduivenvereniging Terheijden

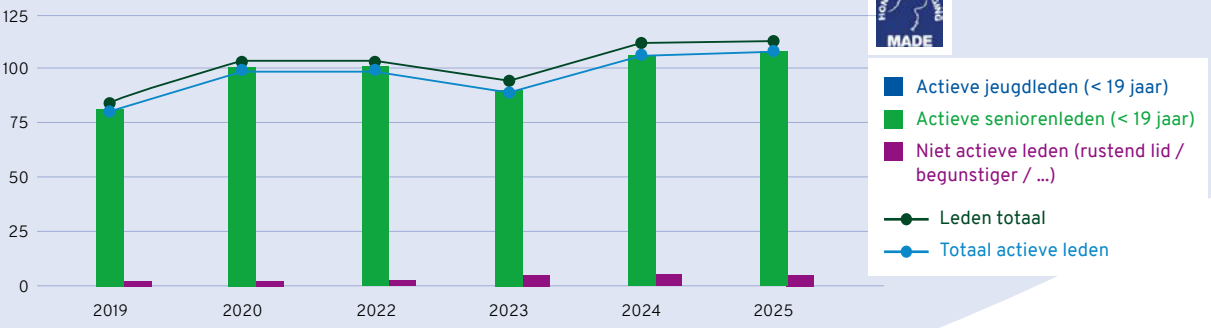
Madese Bons van Postduivenhouders

Madese Natuurvrienden

Gegevens niet ontvangen

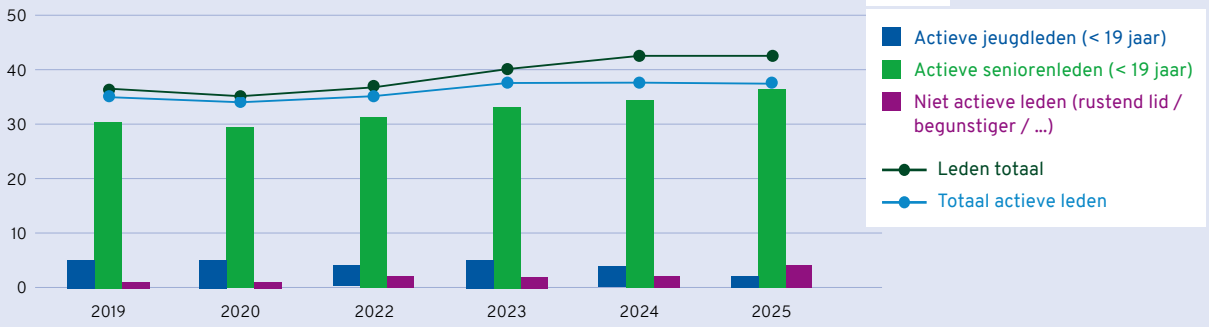
Hondenvereniging Made

GEMEENTE Drimmelen

Paarden

De Driedorpruiters

Zwembaden

De Randoet & Het Puzzelbad

